Aluehallintovirasto

Etsivä nuorisotyö Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella 2018

Virpi Haverinen
Kirsi-Marja Stewart

Opetus- ja kulttuuritoimi
101/2021 Aluehallintovirastojen julkaisuja
Regionförvaltningsverkens publikationer

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Opetus- ja kulttuuritoimi

Etsivä nuorisotyö Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella 2018

2. painos

Virpi Haverinen

Kirsi-Marja Stewart

Aluehallintovirastojen julkaisuja 101/2021

ISSN 2343-3132

ISBN 978-952-5900-53-8

Oulu

2021

KUVAILULEHTI
Aluehallintovirastojen julkaisuja xx/20xx

Tekijät
Opetus- ja kulttuuritoimi

Suunnittelija Virpi Haverinen
Nuorisotoimen ylitarkastaja Kirsi-Marja Stewart

Julkaisuaika

Toimeksiantajat(t)
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Toimielimen asettamispäivä

Julkaisunnimi
Etsivä nuorisotyö Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella 2018

Tiivistelmä
Etsivän nuorisotyön ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työelämän ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivästä nuorisotyöstä säädetään nuorisolaissa (1285/2016).

Aluehallintovirastot ovat myöntäneet valtionavustusta etsivälle nuorisotyölle vuodesta 2014 alkaen. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi vuonna 2018 etsivän nuorisotyön palkkakustannuksiin valtionavustusta yhteensä 1 375 000 euroa, josta Pohjois-Pohjanmaalle 990 000 euroa ja Kainuuseen 385 000 euroa. Avustusta myönnettiin 24 toimijalle yhteensä 50 henkilötyövuoden palkkakustannuksiin. Vuonna 2018 lähes 95 prosentissa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen kunnissa oli etsivän nuorisotyön palvelut.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kerää vuosittain kyselyllä tietoja etsivästä nuorisotyöstä. Tiedoista laaditaan valtakunnallinen yhteenveto. Tässä raportissa perehdytään vuoden 2018 kyselyn vastausten avulla Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen etsivän nuorisotyön toimintaan. Kyselyyn vastasivat kaikki Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella valtionavustusta saaneet toimijat, yhteensä 24 kpl. Tietoja verrataan sekä alueellisesti Pohjois-Suomen aluehallintoviraston, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien että koko maan kesken kuin myös ajallisesti aiempien vuosien kyselyvastauksiin. Raportissa kartoitetaan etsivän nuorisotyön toimintaa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella, nuoria etsivän nuorisotyön asiakkaina sekä nuorten sijoittumista palveluihin ja toimenpiteisiin.

Asiasanat
Etsivä nuorisotyö, Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa

ISSN (painettu)	ISBN (painettu)	ISSN (verkkojulkaisu)	ISBN (verkkojulkaisu)
		2343-3132	978-952-5900-53-8

Kokonaissivumäärä	Kieli	Hinta
49	suomi	

Julkaisija	Paino
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto	

Etsivä nuorisotyö 2018

PSAVI-alueella

92 %
alueen kunnista oli valtionavustuksella tuetut etsivän nuorisotyön palvelut

50
HTV etsivässä nuorisotyössä

70,4 %
kustannuksista katetaan avustuksella

Valtionavustusta alueelle
1 347 500 €

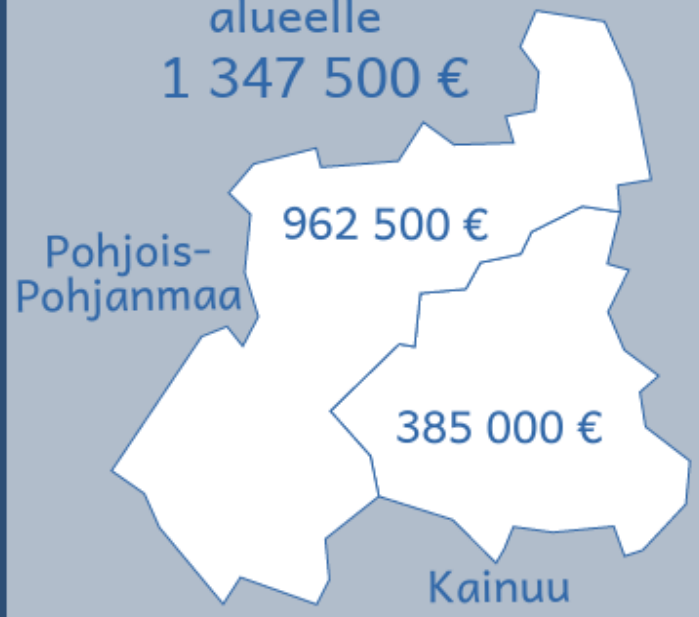

"Hyvä suunta yhteistyön kehityksessä muiden toimijoiden kanssa"

"Valtionavustus on todella tärkeä edellytys sille, että kunnassa voidaan etsivää nuorisotyötä toteuttaa"

3103 Yhteydenotot nuoriin

Yhteistyötä jatkettu
2347
nuoren kanssa

Tavoitetut nuoret

Alle 16-vuotiaat (7%) | 16-20-vuotiaat (57.70%) | 21-25-vuotiaat (28.10%) | 26-28-vuotiaat (6.40%) | Ei tietoa iästä (0.80%)

Onnistumiset työssä

"Nuori uskaltaa ottaa askeleen eteenpäin etsivän tuella. Löytää oman polun eteenpäin"

"Luottamukselliset suhteet vaikeissakin asiakkuuksissa"

"Asiakkaan rinnalla on saatettu taistella ja tsempata pitkänkin aikaa, jotta opinnot eivät keskeytyisi. On mahtavaa, kun näkee oman asiakkaan sittenkin saavan päättötodistuksen"

Lähde: Valtakunnallinen etsivän nuorisotyön kysely 2018, PAR-järjestelmä

Sisällysluettelo

1. Johdanto 8

2. Etsivä nuorisotyö 13

2.1. Etsivän nuorisotyön kustannukset 13

2.2. Etsivän nuorisotyön paikallinen toiminta 13

2.3. Työnohjaus 17

2.4. Monialainen yhteistyö 19

3. Nuoret etsivän nuorisotyön asiakkaina 23

3.1. Yhteydenotot nuoriin 23

3.2. Tavoitetut nuoret 25

3.3. Nuorten ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön 27

3.4. Nuorten koulutustaustat 29

3.5. Nuorten elämäntilanne, toimeentulo ja asumismuoto 31

3.6. Nuorten tilanne toimenpiteissä 37

3.7. Nuorten sijoittuminen 39

4. Avoimet vastaukset 41

4.1. Haasteet 41

4.2. Onnistumiset 43

4.3. Nuoret – onnistumiset ja vastoinkäymiset 45

5. LÄHTEET 50

Kuvaluettelo

Taulukko 1. Etsivän nuorisotyön valtionavustuksen osuus rahoituksesta ja kustannuslajien osuudet kokonaiskustannuksista koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 13
Taulukko 2. Etsivän nuorisotyön osallistuminen nuorten ohjaus- ja palveluverkostoihin koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 14
Taulukko 3. Etsivän nuorisotyön osallistuminen oppilashuoltoryhmiin koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 15
Taulukko 4. Etsivien nuorisotyöntekijöiden osallistuminen Aikalisä-toimintaan koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018 16
Taulukko 5. Etsivän nuorisotyön käytössä olevat asiakashallinta- ja tilastointijärjestelmät koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 17
Taulukko 6. Etsivien nuorisotyöntekijöiden työnohjaus koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 18
Taulukko 7. Etsivän nuorisotyön asiakkaat PSAVI-alueella vuonna 2018. 23
Taulukko 8. Tavoitettujen nuorten ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 28
Taulukko 9. Tavoitettujen nuorten koulutustaustat koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 30
Taulukko 10. Tavoitettujen nuorten elämäntilanteet koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 32
Taulukko 11. Etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten pääasiallinen toimeentulo koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 34
Taulukko 12. Tavoitettujen nuorten pääasiallinen asumismuoto koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 36
Taulukko 13. Toimenpiteet joihin nuoria ohjattiin koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 40

Taulukkoluettelo

Taulukko 1. Etsivän nuorisotyön valtionavustuksen osuus rahoituksesta ja kustannuslajien osuudet kokonaiskustannuksista koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 13
Taulukko 2. Etsivän nuorisotyön osallistuminen nuorten ohjaus- ja palveluverkostoihin koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 14
Taulukko 3. Etsivän nuorisotyön osallistuminen oppilashuoltoryhmiin koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 15
Taulukko 4. Etsivien nuorisotyöntekijöiden osallistuminen Aikalisä-toimintaan koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018 16
Taulukko 5. Etsivän nuorisotyön käytössä olevat asiakashallinta- ja tilastointijärjestelmät koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 17
Taulukko 6. Etsivien nuorisotyöntekijöiden työnohjaus koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 18
Taulukko 7. Etsivän nuorisotyön asiakkaat PSAVI-alueella vuonna 2018. 23
Taulukko 8. Tavoitettujen nuorten ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 28
Taulukko 9. Tavoitettujen nuorten koulutustaustat koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 30

Taulukko 10. Tavoitettujen nuorten elämäntilanteet koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 32
Taulukko 11. Etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten pääasiallinen toimeentulo koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 34
Taulukko 12. Tavoitettujen nuorten pääasiallinen asumismuoto koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 36
Taulukko 13. Toimenpiteet joihin nuoria ohjattiin koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018. 40

1. Johdanto

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palveluiden ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivän nuorisotyön tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuis-kontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja heidän pulmiinsa ja kysymyksiinsä sekä tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Etsivästä nuorisotyöstä säädetään 1.1.2017 voimaan tulleessa nuorisolaissa (1285/2016). Lain mukaan kuntien tulee tarpeen mukaan toteuttaa etsivää nuorisotyötä osana kunnan tehtäviin kuuluvaa nuorisotyötä ja -politiikkaa. Järjestäessään etsivää nuorisotyötä kunnan tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava henkilö. Kunnat voivat järjestää itse etsivää nuorisotyötä kunnan omana palvelunaan tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Kunnat voivat myös hankkia etsivän nuorisotyön palvelut nuorten palveluita tuottavilta yhteisöiltä. Laissa säädetään myös nuorta koskevien tietojen luovuttamisesta etsivää nuorisotyötä varten sekä näiden tietojen käsittelystä.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt etsivän nuorisotyön valtionavustusta vuodesta 2014 alkaen. Tätä ennen avustusta myönnettiin opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Vuonna 2018 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle edelleen jaettavaksi etsivän nuorisotyön määrärahaa 1 375 000 €. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi määrärahasta vain osan eli 1 347 500 €, koska Puolangan kunta palautti saamansa valtionavustuksen. Näin ollen valtionavustusta jäi käyttämättä etsivään nuorisotyöhön 27 500 €, joka käytettiin nuorten työpajatoimintaan. Pohjois-Pohjanmaan osuus valtionavustuksesta oli 962 500 € ja Kainuun 385 000 €. Myönnetyllä valtionavustuksella katettiin osa 50 henkilötyövuoden palkka-kustannuksista. Pohjois-Pohjanmaalla etsivää nuorisotyötä kohdennettiin 36 henkilötyövuoteen ja Kainuussa 14. Myönnetty valtionavustus etsivää nuorisotyötä varten vuonna 2018 oli 27 500 € yhtä henkilötyövuotta kohti. Raportissa henkilötyövuosiin on laskettu mukaan myös Lumijoen kunta, vaikka se ei hakenut valtionavustusta kaudelle 2018. Lumijoen kunnalla oli vuoden 2017 valtionavustusta käyttämättä, joten Lumijoella oli valtionavustuksella tuettua etsivää nuorisotyötä vuonna 2018.

Vuonna 2018 valtionavustuksella tuettuja etsivän nuorisotyön palveluja oli tarjolla koko Suomen alueella 93 prosentissa kunnista (Kuva 1.) Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella kolmessa kunnassa ei ollut valtionavustuksella tuettua etsivää nuorisotyötä (Kuva 2.). Etsivän nuorisotyön palvelut puuttuivat Puolangalta, Hailuodosta ja Siikalatvalta. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman yhtenä tavoitteena oli etsivän nuorisotyön ja työnetsijä-

toiminnan sekä nuorten mielenterveyspalveluiden vahvistaminen (Valtioneuvoston kanslia 2015 19). Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueilla pienten kuntien etsivää nuorisotyötä on vahvistettu kuntien välisellä yhteistyöllä. Kaikki kunnat eivät toteuta etsivää nuorisotyötä itse, vaan ovat tehneet yhteistyösopimuksia ympäristökuntien tai kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Alueella oli monia toimijoita, jotka toteuttivat etsivää nuorisotyötä usean kunnan alueella vuonna 2018. Suurin kuntien verkosto oli Oulaisten kaupungin hallinnoima Jelppiverkko, joka toimi seitsemässä kunnassa. Jokilaaksojen Nuorten tuki ry sekä Raahen ja Kajaanin kaupungit toimivat kolmen kunnan alueella.

Etsivän nuorisotyön vaikuttavuutta seurataan säännöllisesti ja opetus- ja kulttuuriministeriö kerää kyselyllä vuosittain tietoja etsivästä nuorisotyöstä. Kyselyllä kartoitetaan etsivän nuorisotyön toimintaa, etsivien nuorisotyöntekijöiden tavoittamien nuorten taustoja ja nykyistä tilannetta, nuorelle suunnattuja ohjaavia toimenpiteitä sekä etsivän nuorisotyön tekemää yhteistyötä. Kerätyistä tiedoista laaditaan valtakunnallinen yhteenveto sekä alueellisia raportteja. Tässä julkaisussa tarkastellaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueen vastauksia. Tietoja on vertailtu tarpeen mukaan maakunnallisesti ja valtakunnallisesti. Raportissa on hyödynnetty myös aiempien vuosien kyselyvastauksia.

Raportissa koko maalla tarkoitetaan Manner-Suomea. PSAVI-alueella tarkoitetaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston aluetta, johon kuuluvat Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat. Vuonna 2018 Pohjois-Pohjanmaalla oli 30 kuntaa ja Kainuussa 8.

Osaamiskeskukset muodostavat valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman tavoitteiden toimeenpanoa tukevan kokonaisuuden. Osaamiskeskukset kehittävät ja edistävät nuorisoalan osaamista, asiantuntijuutta ja tiedonkulkua nuorisolain (1285/2016) mukaisesti. Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus on yksi opetus- ja kulttuuriministeriön alaisista osaamiskeskuksista. Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus muodostuu neljästä organisaatiosta; Espoon kaupungista, Valtakunnallisesta työpajayhdistyksestä, Juveniasta ja Humanistisesta ammattikorkeakoulusta (Humak). Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus kehittää ja yhdenmukaistaa etsivää nuorisotyötä valtakunnallisesti. Kehittämistyöhön kuuluvat mm. etsivien nuorisotyöntekijöiden yhteistyön tiivistäminen ja osaamisen vahvistaminen sekä etsivään nuorisotyöhön ohjaavien järjestelmien ja toimintamallien kehittäminen ja koordinaatio. Osaamiskeskus tukee myös etsivien nuorisotyöntekijöiden esimiesten ja johdon työtä, analysoi ja raportoi tietoa etsivästä nuorisotyöstä ja kehittää e-mentorointitoimintaa. Etsivän nuorisotyön tunnettuutta lisätään viestinnän avulla.

Etsivän nuorisotyön koordinaatiota on kauden aikana kehitetty PSAVI-alueella ja koko maassa. PSAVI-alueelle on valittu kaksi koordinaattoria, yksi molempiin maakuntiin. Etsivän nuorisotyön koordinaattorin tehtävänä on toimia yhteistyössä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston nuorisotoimen asiantuntijatukena. Etsivän nuorisotyön koordinaattori kokoaa etsivän nuorisotyön verkostoa ja koordinoi alueen etsivien tapaamisia, sekä on mukana mm. alueellisten etsivän päivien suunnittelussa. Lisäksi koordinaattorin tehtäviin kuuluu ajankohtaisista

asioista tiedottaminen sekä uusien etsivien perehdyttäminen. Koordinaattori tekee tiivistä yhteistyötä etsivän nuorisotyön osaamiskeskuksen kanssa. Osaamiskeskus kokoaa tietyn väliajoin kaikki etsivän nuorisotyön koordinaattorit koolle, jossa käydään läpi oman alueen ajankohtaisia asioita. Etsivän nuorisotyön koordinaattorit tapaavat myös vuosittain AVI:n sekä opetus- ja kulttuuri-ministeriön kanssa.

Paremman saavutettavuuden takaamiseksi kaikkien Suomessa toimivien etsivien nuorisotyöntekijöiden yhteystiedot on koottu yhteen paikkaan ja ne löytyvät www.entit.fi-sivustolta.

Kuva 1. Valtionavustuksella tuetun etsivän nuorisotyön kattavuus Suomessa vuonna 2018.

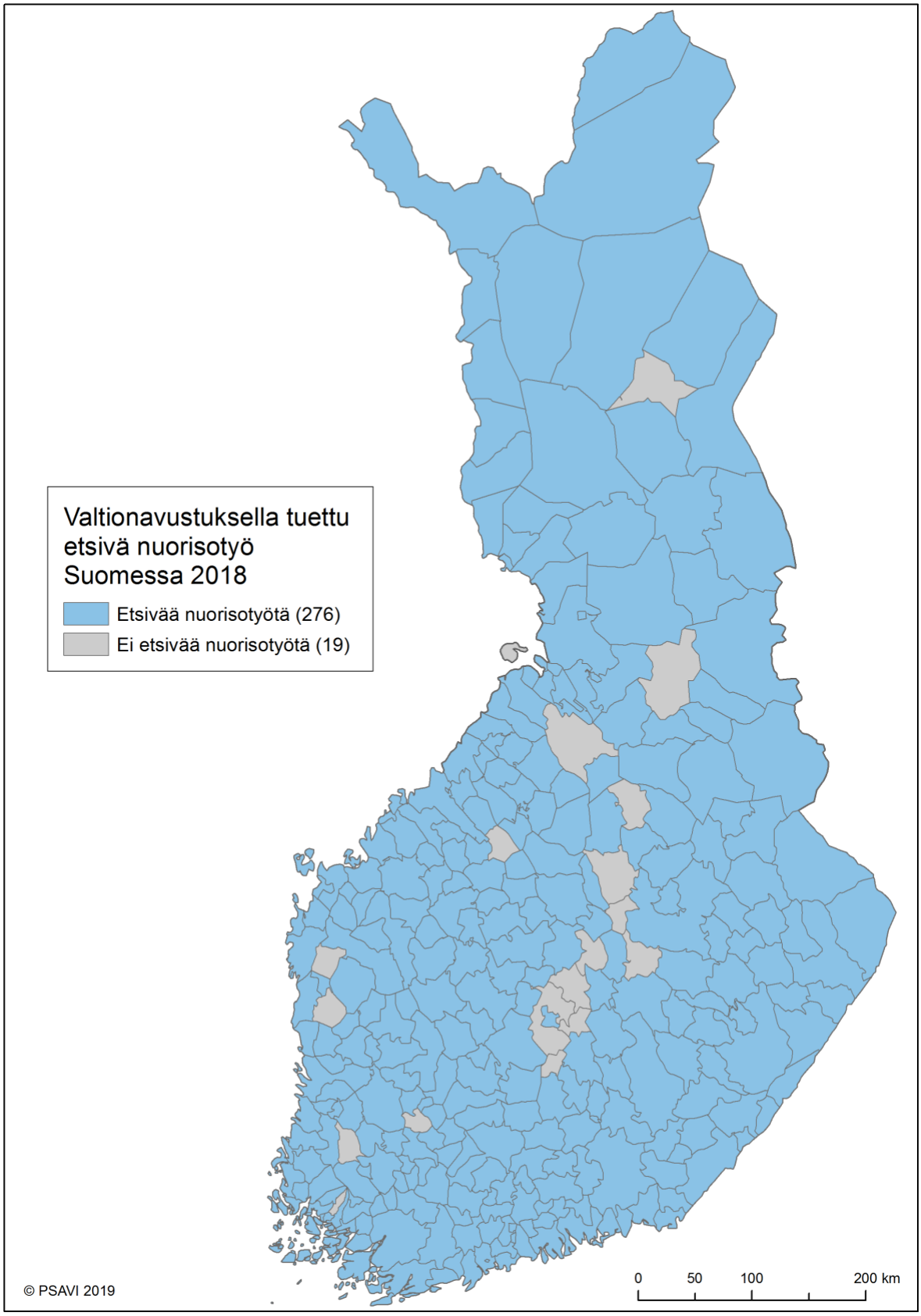

Kuva 2. Valtionavustuksella tuettu etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta PSAVI-alueella 2018.

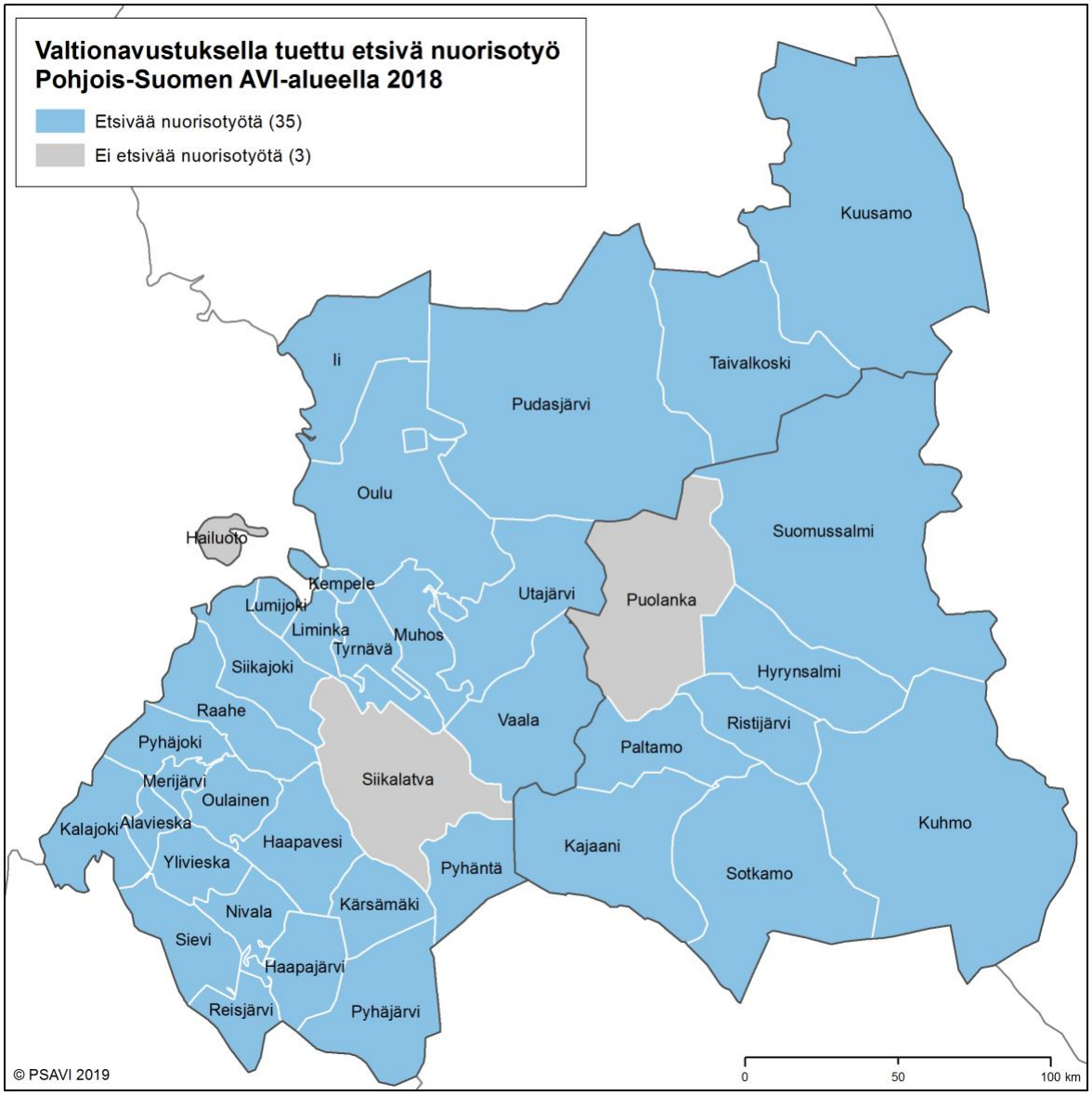

2. Etsivä nuorisotyö

2.1. Etsivän nuorisotyön kustannukset

Opetus- ja kulttuuriministeriö on rahoittanut etsivää nuorisotyötä vuodesta 2007 alkaen. Harkinnanvaraista valtionavustusta on myönnetty vuosittain kunnille, säätiöille ja yhdistyksille etsivän nuorisotyön työntekijän palkka-kustannuksiin. Vuonna 2014 opetus- ja kulttuuriministeriö siirsi valtion-avustuksen myöntämisen aluehallintovirastojen tehtäväksi.

Vuoden 2018 kyselyn vastaajat ilmoittivat etsivän nuorisotyön kustannuksiksi yhteensä noin 1 943 000 € PSAVI-alueella. Valtionavustuksen osuus rahoituksesta oli 70,4 prosenttia. Tämä oli kolme prosenttiyksikköä enemmän kuin koko maassa vuonna 2018 (Taulukko 1). Kainuussa valtionavustuksen osuus rahoituksesta oli suurempi kuin Pohjois-Pohjanmaalla. Suurin kustannuserä etsivässä nuorisotyössä olivat edelleen palkkakustannukset, joiden osuus oli PSAVI-alueella lähes 90 prosenttia kokonaiskustannuksista. Tämä oli hieman enemmän kuin koko maan alueella.

Avoimien vastausten perusteella valtionavustus tuo selkeää apua kunnille. Kuntasektorin niukkojen resurssien vuoksi valtionavustus koettiin vastaajien keskuudessa välttämättömäksi. Vastauksista käy ilmi, että valtionavustuksen toivottaisiin kattavan myös muita kuin palkkakustannuksia, kuten esimerkiksi matkustuksen tai ryhmätoiminnan kustannuksia.

Taulukko 1. Etsivän nuorisotyön valtionavustuksen osuus rahoituksesta ja kustannuslajien osuudet kokonaiskustannuksista koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

Alue	Valtionavustuksen osuus rahoituksesta	Osuus kokonaiskustannuksista				
		Palkkakulut	Matkakulut	Koulutuskulut	Työnohjaus-kustannukset	Muut kulut
Koko maa	67,0 %	87,6 %	2,5 %	0,6 %	0,7 %	8,5 %
PSAVI	70,4 %	89,2 %	2,4 %	0,6 %	0,6 %	7,2 %
Pohjois-Pohjanmaa	69,3 %	89,0 %	2,8 %	0,5 %	0,5 %	7,1 %
Kainuu	73,9 %	89,7 %	1,2 %	0,8 %	0,7 %	7,6 %

2.2. Etsivän nuorisotyön paikallinen toiminta

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto

Nuorisolain (1285/2016) 9 §:n mukaan paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava nuorten ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä. Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuoriso-alan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluita tuottavien yhteisöjen

kanssa. Nuorisotointa verkostossa edustaa yleensä nuorisotoimen vastuu-virkamies, mutta joidenkin kuntien verkostoissa myös etsivä nuorisotyöntekijä on varsinainen verkoston jäsen. Ohjaus- ja palveluverkoston tavoitteena on parantaa nuorille suunnattujen palvelujen keskinäistä toimivuutta ja vaikuttavuutta.

PSAVI-alueen etsivän nuorisotyön esimiehet ja lähiesimiehet olivat selkeästi useammin nuorten ohjaus- ja palveluverkoston jäseniä kuin koko maassa (Taulukko 2). Edellisestä vuodesta poiketen myös etsivät nuorisotyöntekijät olivat verkoston jäsenenä PSAVI-alueella koko maata useammin. Kainuussa esimiehet ja lähiesimiehet olivat verkoston jäsenenä jokaisen vastaajan kunnassa huomattavasti Pohjois-Pohjanmaata useammin. Etsivistä nuoriso-työntekijöistä Kainuussa oli verkoston jäsenenä 83,3 prosenttia, mikä oli selvästi suurempi osuus kuin Pohjois-Pohjanmaalla tai koko maassa. Erona muihin vertailussa oleviin alueisiin on, että kaikissa Kainuun etsivien palveluja tarjoavissa kunnissa esimiehet, lähiesimiehet ja etsivät olivat verkostoissa mukana joko jäsenenä tai kuultaessa.

Taulukko 2. Etsivän nuorisotyön osallistuminen nuorten ohjaus- ja palveluverkostoihin koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

Alue	Esimies			Lähiesimies			Etsivät		
	Jäsen	Kuullaan	Ei jäsen	Jäsen	Kuullaan	Ei jäsen	Jäsen	Kuullaan	Ei jäsen
Koko maa	67,5 %	19,2 %	10,4 %	59,6 %	21,3 %	9,6 %	55,8 %	34,6 %	12,1 %
PSAVI	83,3 %	8,3 %	4,2 %	87,5 %	0,0 %	4,2 %	70,8 %	16,7 %	16,7 %
Pohjois-Pohjanmaa	77,8 %	11,1 %	5,6 %	83,3 %	0,0 %	5,6 %	66,7 %	16,7 %	22,2 %
Kainuu	100,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %	0,0 %	0,0 %	83,3 %	16,7 %	0,0 %

Oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmät

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan oppilaitoksen suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa monialainen oppilaitos-kohtainen opiskelijahuoltoryhmä. Oppilaitoskohtaista opiskelijahuoltoryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Muilta osin koulutuksen järjestäjä päättää yhteistyössä opiskeluhuollon palveluja tuottavien tahojen kanssa tarkemmin opiskelijahuoltoryhmien kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Opiskelijahuoltoryhmät voivat tarvittaessa kuulla asian-tuntijoita.

PSAVI-alueella etsivä nuorisotyö osallistui monialaisiin oppilas- ja opiskelija-huoltoryhmiin yleisimmin kutsuttaessa sekä yläasteella, ammattioppilaitoksessa että lukiossa (Taulukko 3). Vakituinen osallistuminen oppilashuoltoryhmän toimintaan oli alueella koko maahan verrattuna vähäisempää yläasteella ja lukiossa, mutta yleisempää ammattioppilaitoksessa. Kainuussa etsivä nuorisotyö ei ollut ammattioppilaitoksessa vakituisena jäsenenä. Pohjois-Pohjanmaalla ei ollut etsivää nuorisotyöntekijää vakituisena jäsenenä yhdessäkään lukiossa. Nuoren tukihenkilönä oppilashuoltoryhmiin osallistuttiin Pohjois-Pohjanmaalla

huomattavasti koko maata harvemmin yläasteella ja ammattioppilaitoksessa. Kainuussa nuoren tukihenkilönä etsiviä ei ollut yhdessäkään oppilaitoksessa. Yläasteen oppilashuoltoryhmän toimintaan ei osallistunut etsiviä PSAVI-alueella lainkaan 16,7 prosentissa kunnista, mikä oli harvemmin kuin koko maassa. Sama tilanne oli myös ammattioppilaitosten osalta. 20,8 prosentissa kunnista etsivä ei osallistunut lainkaan oppilashuoltoryhmän toimintaan. Lukiossakin etsivien osallistuminen oli koko maata harvinaisempaa.

Taulukko 3. Etsivän nuorisotyön osallistuminen oppilashuoltoryhmiin koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

Alue	Oppilashuoltoryhmän toimintaan osallistuminen											
	Yläaste				Ammattioppilaitos				Lukio			
	Vakituinen	Kutsut-taessa	Nuoren tukihen-kilönä	Ei ollenkaan	Vakituinen	Kutsut-taessa	Nuoren tukihen-kilönä	Ei ollenkaan	Vakituinen	Kutsut-taessa	Nuoren tukihen-kilönä	Ei ollenkaan
Koko maa	13,3 %	62,5 %	14,6 %	22,1 %	5,8 %	62,5 %	20,8 %	25,4 %	8,3 %	63,8 %	15,8 %	26,3 %
PSAVI	8,3 %	66,7 %	8,3 %	16,7 %	8,3 %	70,8 %	12,5 %	20,8 %	4,2 %	79,2 %	12,5 %	16,7 %
Pohjois-Pohjanmaa	5,6 %	61,1 %	11,1 %	22,2 %	11,1 %	66,7 %	16,7 %	22,2 %	0,0 %	77,8 %	16,7 %	22,2 %
Kainuu	16,7 %	83,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	83,3 %	0,0 %	16,7 %	16,7 %	83,3 %	0,0 %	0,0 %

Aikalisä-toiminta

Opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoima aikalisätoiminta on kaikille kutsuntaikäisille nuorille miehille ja varusmies- ja siviilipalvelusikäisille miehille ja naisille tarkoitettu tukipalvelu, jossa nuori saa oman nimetyn ohjaajan, tukea elämäntilanteen selvittelyyn, apua parhaiden ratkaisujen löytämiseen sekä tietoa ja ohjausta erilaisiin palveluihin. Ohjaajat ovat toimintamalliin perehdytyksen saaneita ammattilaisia, jotka tarjoavat nuorelle mahdollisuuden arvioida omaa elämäntilannettaan ja toimintavaihtoehtojaan matalalla kynnyksellä.

Toiminta on aina luottamuksellista, vapaehtoista sekä maksutonta ja siihen voi hakeutua ennen kutsuntoja, kutsunnoissa, palveluksen aikana tai palveluksen päättyessä.

PSAVI-alueella etsivät nuorisotyöntekijät osallistuivat Aikalisä-toimintaan koko maata aktiivisemmin (Taulukko 4). Kainuussa kaikki etsivät osallistuivat Aikalisä-toimintaan ja Pohjois-Pohjanmaallakin lähes kaikki. Kutsuntoihin taas osallistuttiin Pohjois-Pohjanmaalla useammin kuin Kainuussa. Kainuussa kaikki etsivät olivat osallistuneet Aikalisä-koulutukseen ja Pohjois-Pohjanmaallakin niihin osallistuttiin koko maata useammin. Pohjois-Pohjanmaalla 16,7 prosenttia etsivistä ei ollut osallistunut lainkaan Aikalisä-koulutukseen eikä myöskään kokenut kiinnostusta osallistumista kohtaan. Tämä oli useammin kuin koko maassa.

Taulukko 4. Etsivien nuorisotyöntekijöiden osallistuminen Aikalisä-toimintaan koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018

Alue	Etsivien osallistuminen				
	Aikalisä -toiminta	Aikalisä -koulutus			Kutsunnat
		Osallistunut	Ei osallistunut, mutta haluaa osallistua	Ei ole osallistunut	
Koko maa	81,7 %	72,1 %	21,7 %	11,7 %	95,0 %
PSAVI	95,8 %	83,3 %	4,2 %	12,5 %	88,0 %
Pohjois-Pohjanmaa	94,4 %	77,8 %	5,6 %	16,7 %	94,4 %
Kainuu	100,0 %	100,0 %	0,0 %	0,0 %	83,3 %

Avoimien vastausten mukaan Aikalisä-toiminta koettiin hyväksi erityisesti siksi, että sillä tavoittaa koko nuorten miesten ikäluokan alueella. Nuorista naisista esitettiin samassa yhteydessä huolta, sillä heillä ei ole vielä vastaavaa koko ikäluokkaa tavoittavaa toimintaa. Etsivää nuorisotyötä tehdään tutuksi ja näkyväksi kutsunnoissa. Toiminnan on koettu helpottavan nuorten yhteydenottoa etsivään, koska hän on kutsuntojen jälkeen nuorelle tuttu. Osassa kunnista etsivä nuorisotyöntekijä on ollut mukana jo kutsuntoja edeltävissä terveys-tarkastuksissa, joten nuoret ovat kutsuntojen aikaan jo kertaalleen tavanneet etsivän nuorisotyöntekijän. Kutsuntojen kautta on tavoitettu nuoria, joita ei ole saatu tavoitettua muuta kautta. Etsivän tuntemus nuorten tilanteista on koettu hyödylliseksi, jos etsivä on ollut mukana kutsuntalautakunnassa. Vastaajien mukaan etsivien nuorisotyöntekijöiden osallistuminen toimintaan on saanut Puolustusvoimilta hyvää palautetta. Aikalisä-toimintaa on vuosien aikana kunnissa myös kehitetty monipuolisemmaksi yhteistyössä eri palvelujen kanssa.

Asiakashallinta- ja tilastointijärjestelmät

Etsivän nuorisotyön helpottamiseksi etsiviä kehotetaan käyttämään jotain asiakashallinta- tai tilastointijärjestelmää. Hakuohjeessa toiminnan seurantaan suositellaan käytettävän PAR-järjestelmää. PARent on erityisesti etsivää nuorisotyötä varten kehitetty asiakashallintajärjestelmä, jonka avulla voidaan koota tilastotietoja koko maan etsivästä nuorisotyöstä. Mikäli käytetään jotain muuta seurantajärjestelmää, tulee sen olla yhteensopiva PAR-järjestelmän kanssa. Nuoren kannalta on tärkeää, että häntä koskevat tiedot ovat helposti saatavilla ja että tiedot ovat ajantasaisia. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja aluehallintovirastot seuraavat etsivän nuorisotyön tietoja vuosittain. On siis tärkeää, että etsivästä nuorisotyöstä on tietoa sekä yksittäisen nuoren tarpeisiin että yksilöimätöntä tietoa tilastoja ja trenditietoja varten. Nuorisolain (1285/2016) 12 §:n mukaan etsivän nuorisotyön yhteydessä saadaan luovuttaa nuorta koskevia tietoja edelleen toiselle viranomaiselle vain nuoren, tai jos nuori on alaikäinen, hänen huoltajansa suostumuksella. Tiedot on hävitettävä heti kun ne eivät ole välttämättömiä tehtävän suorittamiseksi.

Kyselyn mukaan PSAVI-alueella lähes kaikki toimijat hyödynsivät PARent-järjestelmää. Tilanne oli sama myös koko maan alueella (Taulukko 5.).

Kainuussa hyödynnettiin PARent:ia Pohjois-Pohjanmaata hieman useammin. PARent-järjestelmän sijasta rinnakkaisia järjestelmiä oli käytössä vain yhdellä toimijalla Pohjois-Pohjanmaalla. Yhdelläkään alueen toimijalla ei ollut käytössä PARentiin linkittymätöntä järjestelmää. Asiakashallinta- ja tilastointijärjestelmien käytön kattavuus oli parantunut koko maan tasolla viime vuosina; jokin järjestelmä oli käytössä tai vähintään suunnitteilla kaikilla toimijoilla.

Taulukko 5. Etsivän nuorisotyön käytössä olevat asiakashallinta- ja tilastointijärjestelmät koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

Alue	Käytössä oleva järjestelmä				
	PARent	Paikallinen ohjelma, linkitys PARent:iin	Joku muu	Ei järjestelmää, suunnitteilla	Ei järjestelmää
Koko maa	95,0 %	1,3 %	2,9 %	0,4 %	0,0 %
PSAVI	95,8 %	4,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Pohjois-Pohjanmaa	94,4 %	5,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Kainuu	100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

2.3. Työnohjaus

Etsivä nuorisotyö on vaativaa erityisnuorisotyötä, joten työnohjaus on työntekijälle välttämätöntä. Työnohjaus antaa etsivää nuorisotyötä tekeville tilaa ja aikaa keskittyä tutkimaan ja pohtimaan missä mennään, mitä tehdään, miksi tehdään ja mihin työssä pyritään. Työnohjausta tehdään työnohjauksen ammattilaisen avulla. Työnohjauksessa avataan, mitkä ovat työn perustehtävät nuorisotyön arjessa tavoitteina ja käytännön tekoina sekä mietitään, miten oma työ näyttäytyy nuorille ja yhteistyökumppaneille. Työnohjauksella on mahdollista tukea tavoitteellista nuorisotyötä, sillä sen avulla voidaan tukea työntekijän jaksamista, työyhteisön yhteisöllisyyttä, toisen työn arvostamista sekä työn tavoitteiden ja työn sisällön avaamista itselle ja toisille. Työnohjausta voidaan antaa yksittäiselle etsivälle nuorisotyöntekijälle, tiimille tai työyhteisölle (Honkonen 2016). Työpaikan ulkopuolinen työnohjaaja kykenee näkemään asiat eri näkökulmasta ja voi ammattitaidollaan tukea työntekijöitä ja auttaa välillisesti myös asiakkaina olevia nuoria.

Kyselyssä selvitettiin, kuinka usein työnohjausta oli järjestetty etsiville nuoriso-työntekijöille. Vastausten mukaan hieman yli puolelle etsivistä järjestettiin työnohjausta PSAVI-alueella (Taulukko 6). Koko maan etsiviin nuoriso-työntekijöihin verrattuna PSAVI-alueen etsiville järjestettiin työnohjausta lähes yhtä usein. Työnohjauksen muotojen välillä ei ollut suuria eroja PSAVI-alueen ja koko maan välillä. Kainuussa ei järjestetty lainkaan pelkkää yksilötyönohjausta, vaan työnohjaus tapahtui joko ryhmätyönohjauksena tai yksilö- ja ryhmätyön-ohjauksen yhdistelmänä. Pohjois-Pohjanmaalla työnohjaus jakautui tasaisemmin työnohjausmuotojen kesken. Sekä yksilö- että ryhmätyönohjausta saaneiden etsivien määrä oli Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa koko maata alhaisempi. Koko maan alueella työnohjausta ei järjestetty lähes 30 prosentille etsivistä ja tilanne on samankaltainen myös PSAVI-alueella.

Taulukko 6. Etsivien nuorisotyöntekijöiden työnohjaus koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

Alue	Työntekijöille järjestetään työnohjausta	Työnohjauksen tyyppi			Ei työnohjausta
		Yksilö- ja ryhmätyönohjaus	Vain yksilöohjausta	Vain ryhmätyönohjausta	
Koko maa	69,2 %	19,6 %	18,3 %	31,3 %	27,5 %
PSAVI	66,7 %	16,7 %	16,7 %	33,3 %	25,0 %
Pohjois-Pohjanmaa	66,7 %	16,7 %	22,2 %	27,8 %	22,2 %
Kainuu	66,7 %	16,7 %	0,0 %	50,0 %	33,3 %

Aiempiin vuosiin verrattuna työnohjauksen järjestäminen etsiville nuoriso-työntekijöille on vaihdellut alueella suuresti (Kuva 3.). Koko maan alueella työnohjausta oli järjestetty systemaattisesti noin 70 prosentille etsivistä vuosien 2014 ja 2018 välillä. PSAVI-alueella taas työnohjauksen tilanne parantui vuosien 2015-2017 aikana, mutta viime vuonna työnohjausta järjestettiin etsiville harvemmin kuin aiempina vuosina. Pohjois-Pohjanmaalla työnohjausta järjestettiin vuonna 2016 lähes 90 prosentille alueen etsivistä, mutta viime vuonna enää 66,7 prosentille. Kainuussa tilanne oli parantunut vuodesta 2016, jolloin työnohjausta järjestettiin vain 40 prosentille etsivistä.

Kuva 3. Työnohjauksen järjestäminen etsiville nuorisotyöntekijöille koko maassa ja PSAVI-alueella vuosina 2014-2018.

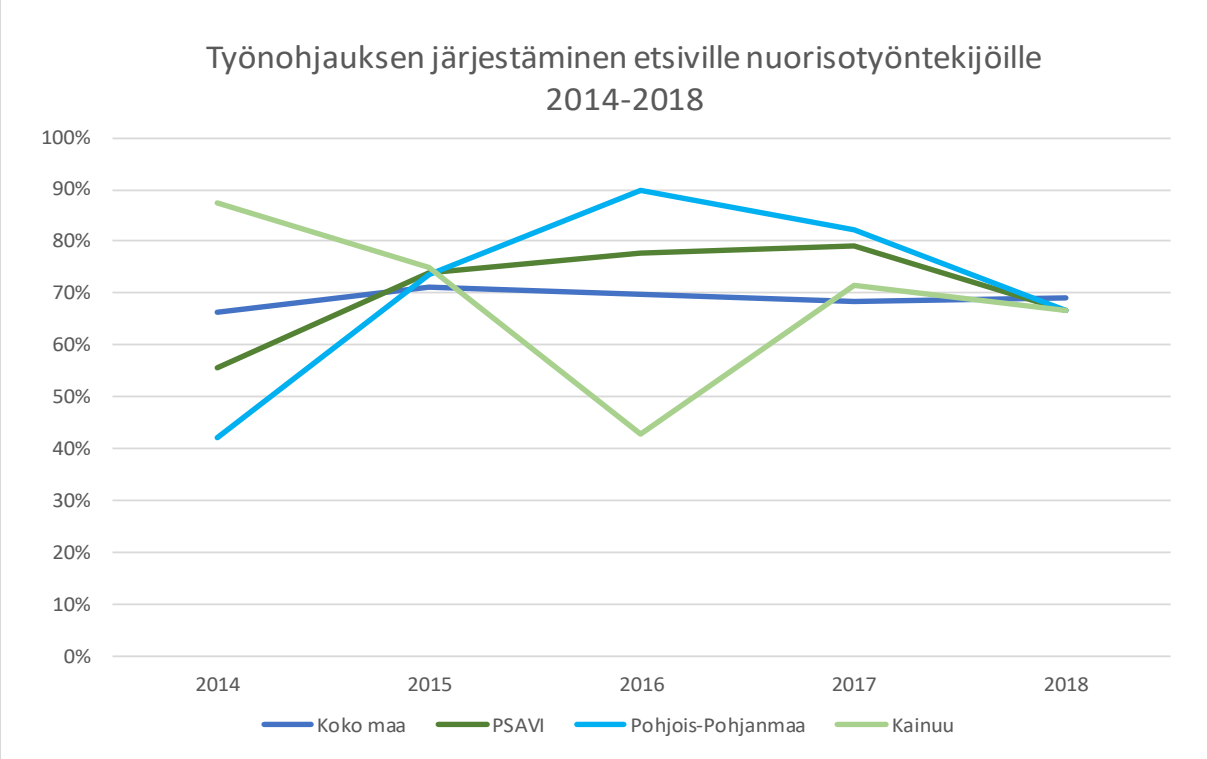

Vuonna 2018 valtionavustuksen saamisen yksi kriteeri oli työnohjauksen tarjoaminen etsivälle nuorisotyöntekijälle. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto varmisti hakuvaiheessa jokaiselta hakijalta, että etsiville aiotaan tarjota työn-ohjausta ja että työnohjaukseen oli varattu rahoitusta. Työnantajalla on siis

avustusehtojen mukaan velvollisuus tarjota etsivälle työnohjausta. Vuoden 2017 valtionavustusselvitysten mukaan 25 prosentissa tapauksista etsivä nuorisotyöntekijä ei ollut ottanut työnohjausta vastaan työnantajan tarjouksesta huolimatta. Ainoastaan yhdessä kunnassa työnantaja ei ollut tarjonnut etsivälle nuorisotyöntekijälle työnohjausta. Tämä vastaa paremmin kyselyvastauksissa ilmoitettua työnohjauksen järjestämisen osuutta.

Vertailtaessa PSAVI-alueen vuoden 2017 etsivän nuorisotyön valtionavustuksen selvityksissä ilmoitettua työnohjauksen määrää kyselyvastauksiin kävi ilmi, että työnohjausta oli todellisuudessa tarjottu etsiville kunnissa enemmän kuin kyselyvastauksissa ilmoitettiin. Etsivän nuorisotyön selvitysten mukaan työnohjausta oli tarjottu etsiville kaikissa paitsi yhdessä kunnassa, kun kyselyvastausten mukaan vain 66,7 prosentissa kunnista oli järjestetty työnohjausta etsiville nuorisotyöntekijöille. Eroa selittänee se, että kyselyssä kysytään nimenomaan työnohjauksen järjestämisestä ja selvityksessä taas sen tarjoamisesta.

2.4. Monialainen yhteistyö

Nuorisolain (1285/2016) 8§ mukaan nuorisotyötä toteutetaan monialaisena yhteistyönä sekä yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten, nuorten, heidän perheidensä, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien sekä muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Etsivät nuorisotyöntekijät voivat toteuttaa yhteistyötä muun muassa osallistumalla eri alojen monialaisiin yhteistyöryhmiin. Monialaisista yhteistyöryhmistä etsivät nuorisotyöntekijät olivat PSAVI-alueella edustettuina useimmiten nuorisotoimen, sosiaalitoimen sekä opetustoimen yhteistyöryhmissä (Kuva 4.). Nuorisotoimen yhteistyöryhmän toimintaan etsivät osallistuivat lähes jokaisessa vastaaja-organisaatiossa. Alle 5 prosentissa organisaatioista etsivät eivät olleet mukana missään monialaisessa yhteistyöryhmässä. Muita kuin kuvassa mainittuja yhteistyöryhmiä olivat mm. työpajan ohjaus- ja seurantaryhmä, yhteisten lasten ja nuorten ryhmä, ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön ryhmä, hankkeiden ohjausryhmät sekä työllisyyspalvelujen elinkaariverkoston ja alueellisten verkostojen yhteistyöryhmät.

Kuva 4. Etsivien nuorisotyöntekijöiden osallistuminen monialaisiin yhteistyöryhmiin PSAVI-alueella 2018.

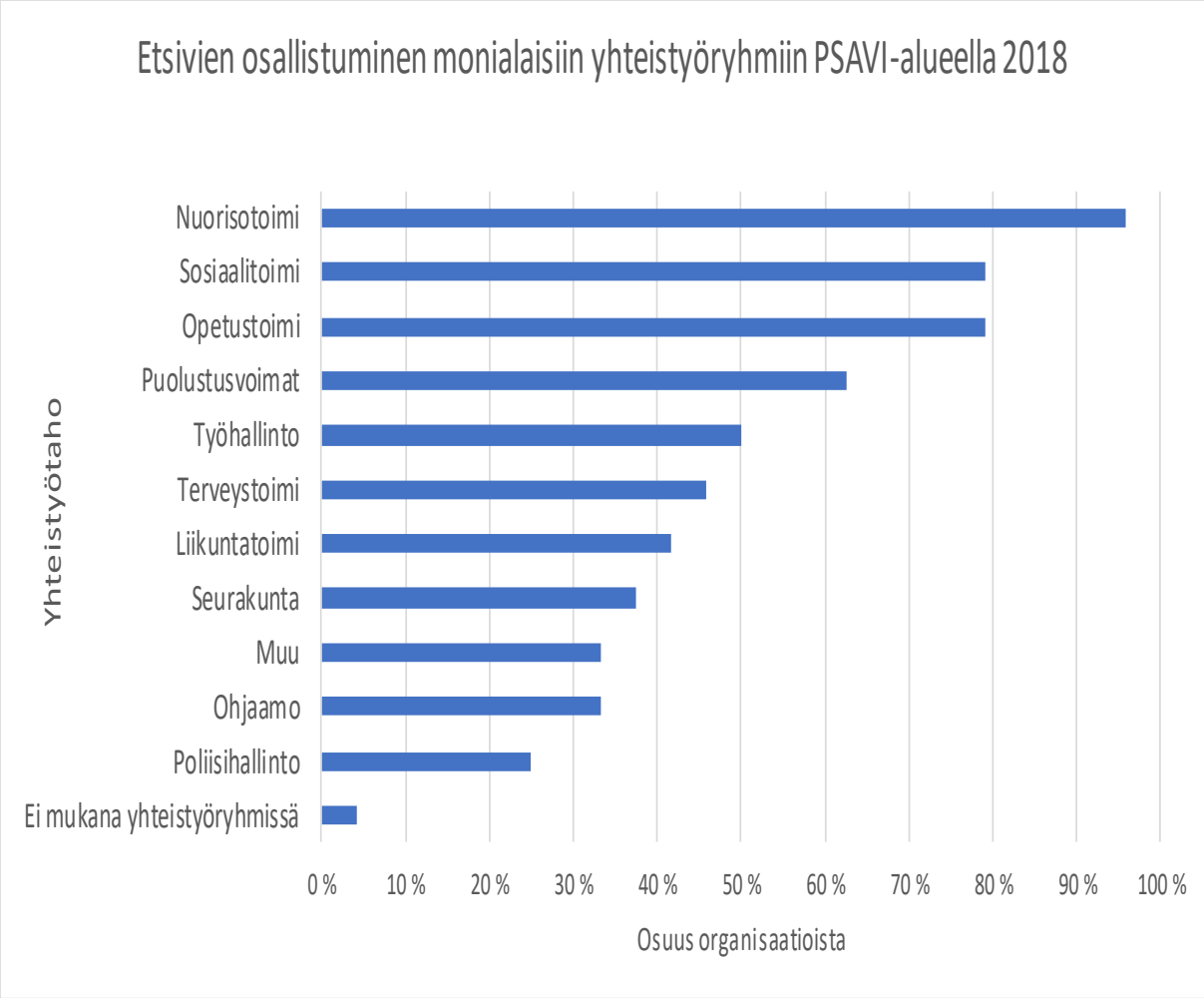

Etsivän nuorisotyöntekijän tehtävänä on toimia yhteistyössä kaikkien niiden toimijoiden kanssa, jotka ovat tavalla tai toisella tarjoamassa palveluja nuorelle. PSAVI-alueella oli useita toimijoita, joiden kanssa kaikki etsivän nuorisotyön organisaatiot olivat yhteistyössä (Kuva 5.). Yhteistyön sujuvuutta tarkasteltiin vastaajien keskiarvona mitta-asteikolla 1= välttävä; 5= erinomainen. Kaikkien toimijoiden yhteistyön keskiarvo PSAVI-alueella oli 3,5, mikä on hiukan parempi kuin viime vuonna.

Kuva 5. Etsivän nuorisotyön yhteistyökumppanit ja yhteistyön sujuvuus PSAVI-alueella vuonna 2018

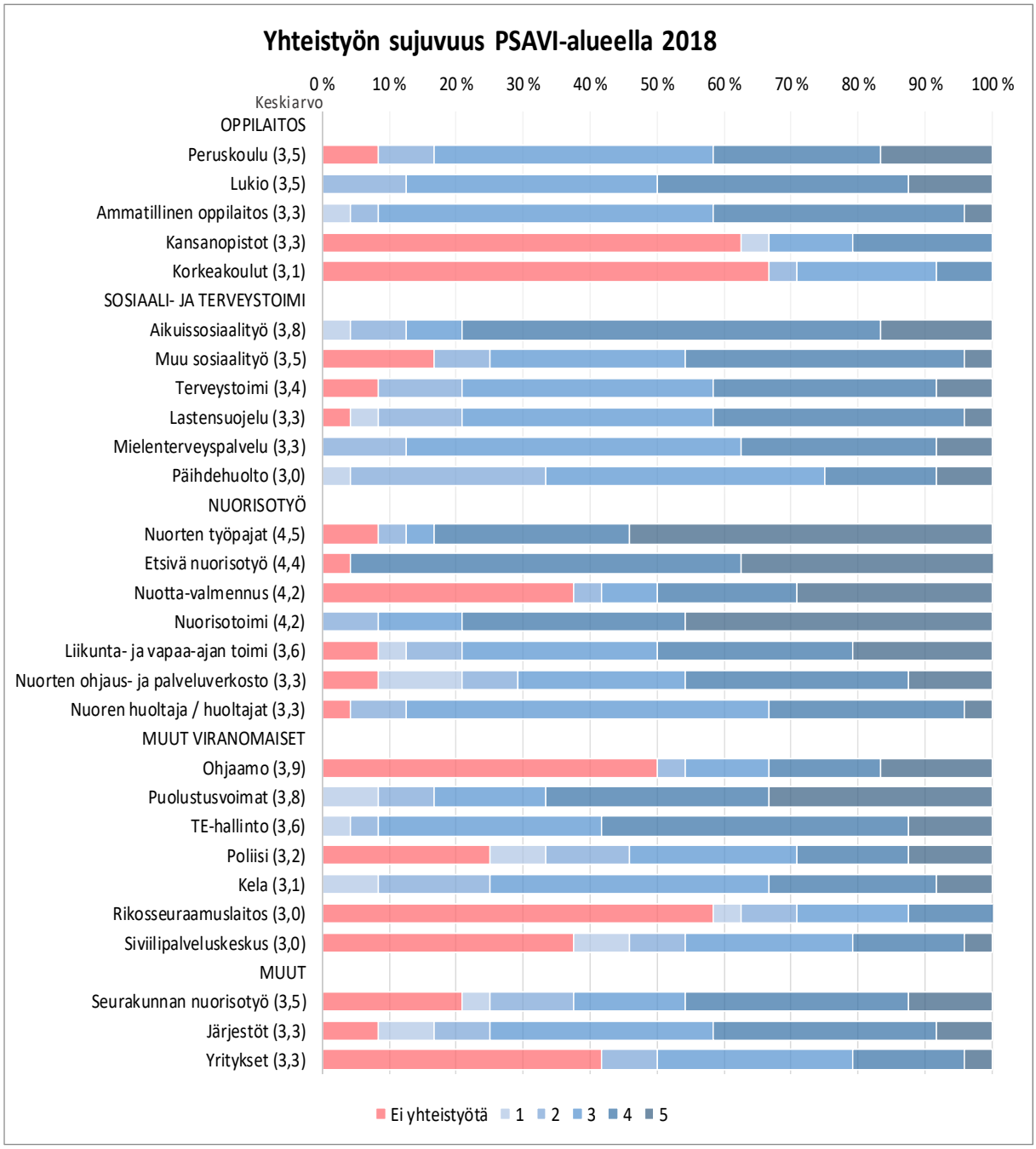

Parhaiten yhteistyö etsivän nuorisotyöntekijän ja yhteistyötoimijan välillä sujui nuorten työpajojen (4,5), muun etsivän nuorisotyön (4,4), Nuotta-valmennuksen (4,2) sekä nuorisotoimen (4,2) kanssa. Yhteistyötä ei tehty lainkaan useimmiten kansanopistojen, korkeakoulujen, ohjaamon, rikosseuraamuslaitoksen sekä yritysten kanssa. Vaikka yhteistyötä tehtiin näiden tahojen kanssa muita harvemmin, eivät kaikki kuitenkaan sijoittuneet yhteistyön sujuvuuden keski-arvon kannalta huonoimpien joukkoon.

Avoimien vastausten perusteella yhteistyön kehittämiselle koettiin tarvetta oppilaitosten osalta etenkin ilmoituksissa opintonsa keskeyttävistä nuorista. Ilmoitus toivottiin tehtävän jo ennakkoon ennen kuin nuori keskeyttää opintonsa.

Etsivä nuorisotyö tulisi ottaa mukaan nuoren ohjaukseen jo varhaisessa vaiheessa, esimerkiksi silloin kun poissaoloja alkaa ilmetä huolestuttavan paljon. Oppilaitosten välillä kerrottiin olevan suurta vaihtelua ilmoituskäytänteiden osalta. Etsivän nuorisotyön toiminnan esiin tuomiseen oppilaitoksissa toivottiin lisää mahdollisuuksia, samoin kuin säännöllisille tapaamisille oppilaitoksen henkilökunnan kanssa.

Muiden yhteistyötahojen kuin oppilaitosten osalta kehittämistarpeina koettiin yhteisten tapaamisten lisääminen eri tahojen kanssa, yhteistyön koordinointi sekä yhteistyön tiivistäminen. Säännölliset kokoontumiset koettiin tarpeellisiksi ja yhteistyötahoilta toivottiin aktiivisempaa yhteydenpitoa. Yhteistyö-kumppaneilta toivottiin nuorten ohjaamista etsivän nuorisotyön pariin nykyistä matalammalla kynnyksellä. Etsivän nuorisotyön työnkuvan ja toiminta-mahdollisuuksien koettiin olevan edelleen yhteistyökumppaneiden parissa osittain tuntematonta, minkä vuoksi etsivää nuorisotyötä ei osata kaikissa tapauksissa hyödyntää. Resurssien rajallisuus yhteistyötoimijoilla koettiin ongelmaksi etsivän nuorisotyön keskuudessa; esimerkiksi mielenterveys-palvelujen resurssipulan koettiin näkyvän sekä etsivässä nuorisotyössä että tehtävässä yhteistyössä. Yksittäisten toimijoiden osalta etenkin TE-palvelujen ja Kelan palvelujen saatavuus koettiin pienillä paikkakunnilla haasteeksi. Kokonaisuutena yhteistyön sujuvuuden koettiin hieman parantuneen viime vuodesta.

3. Nuoret etsivän nuorisotyön asiakkaina

Nuoret ovat etsivään nuorisotyöhön yhteydessä ensimmäisenä yleensä joko nuoren suoran yhteydenoton tai jonkin muun tahon (yhteistyöverkostot, läheiset) yhteydenottopyynnön kautta. PSAVI-alueella etsivät nuorisotyöntekijät olivat yhteydessä 3 103 nuoreen vuonna 2018 (Taulukko 7.). Yhteistyö nuoren kanssa ei aina jatku yhteydenoton tai yhteydenottopyynnön jälkeen. Tähän voi olla syynä se, ettei nuoreen ole saatu yhteyttä, hän ei halua aloittaa yhteistyötä tai nuori ei ole kokenut tarvetta yhteistyölle.

Tavoitetut nuoret ovat niitä nuoria, joiden kanssa yhteistyö on jatkunut ensimmäisen yhteydenoton jälkeen. Etsivä nuorisotyö tavoitti PSAVI-alueella 2 347 nuorta vuonna 2018. Tavoitetuista nuorista vuoden 2018 loppuun mennessä 2 152 oli toimenpiteissä eli etsivä nuorisotyöntekijä oli ohjannut nuoren johonkin palveluun tai toimenpiteeseen. Tavoitetuista nuorista 195 ei ollut vielä vuoden loppuun mennessä päätynyt tai päässyt toimenpiteisiin tai oli kieltäytynyt kokonaan yhteistyöstä tavoittamisen jälkeen.

Taulukko 7. Etsivän nuorisotyön asiakkaat PSAVI-alueella vuonna 2018.

Yhteydenotot nuoriin 3103			
Ei saatu kontaktia	Kontakti saatu, nuorella ei tarvetta / halua aloittaa yhteistyötä	Tavoitetut nuoret (yhteistyö jatkuu kontaktin jälkeen) 2347	
309	447	Toimenpiteissä 2152	Ei vielä toimenpiteissä / kieltäytynyt 195

3.1. Yhteydenotot nuoriin

Yhteydenotolla tarkoitetaan tilannetta, jossa nuori on ollut yhteydessä etsivään nuorisotyöntekijään tai jossa etsivä on ollut yhteydessä nuoreen. Yhteydenotot voivat olla esimerkiksi nuoren käynti etsivän nuorisotyöntekijän luona tai etsivän käynti nuoren luona. Yhteydenottoja ovat myös yhteistyö- tai palveluverkostosta tullut yhteydenotto nuoresta tai verkoston yhteydenotto nuoreen etsivän pyynnöstä. Yhteydenotoksi lasketaan puhelinsoitot, sähköpostiviestit, yhteydenotot verkon kautta, kirjalliset yhteydenotot ja vastaavat.

Vuoden 2018 aikana PSAVI-alueen yhteydenotetuista 3 103 nuoresta suurimpana ikäryhmänä olivat 16-20-vuotiaat (Kuva 6.). Pohjois-Pohjanmaalla

16-20-vuotiaat olivat koko maata useammin yhteydenoton kohteena, Kainuussa koko maata harvemmin. Kainuussa alle 16-vuotiaiden ikäryhmään oltiin yhteydessä useammin kuin muualla maassa. Yhteydenotoista noin 60 prosenttia kohdistui miehiin ja noin 40 prosenttia naisiin kaikilla alueilla.

Kuva 6. Etsivän nuorisotyön yhteydenotot nuoriin ikäryhmittäin koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

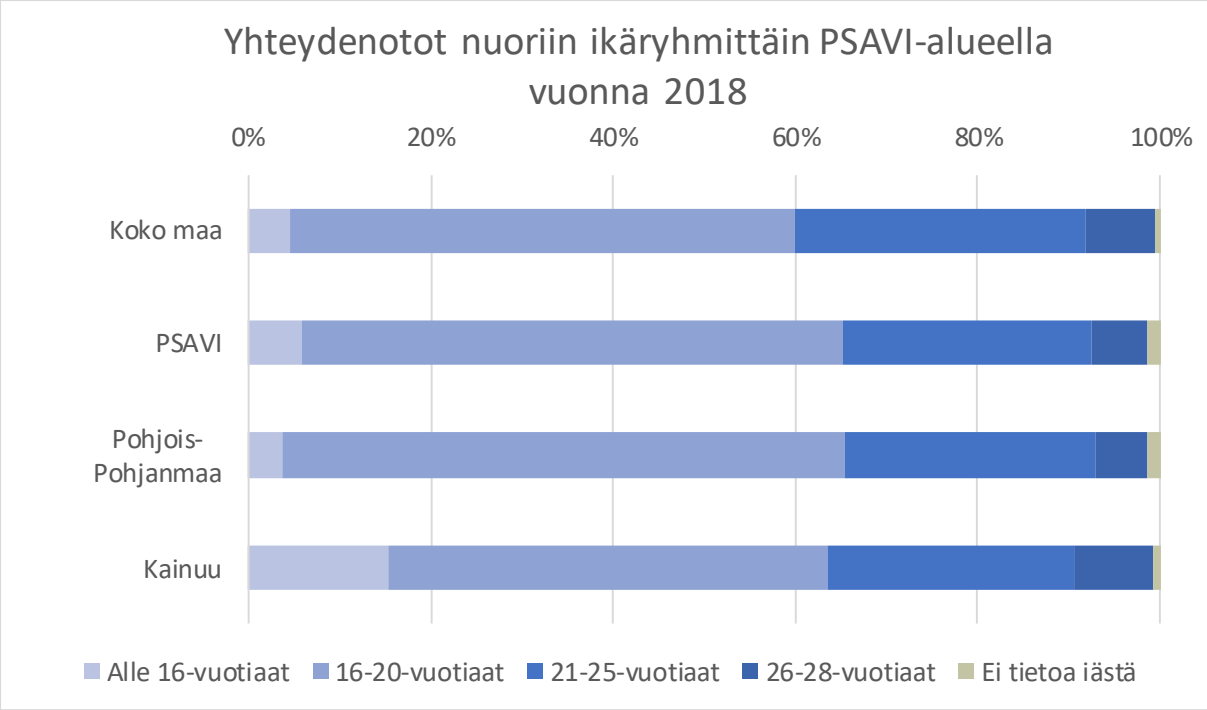

Ajallisesti tarkasteltuna yhteydenottojen määrät ovat kokonaisuudessaan lisääntyneet tasaisesti PSAVI-alueella viime vuosina (Kuva 7.). Yhteydenottojen määrä 16-20-vuotiaisiin oli noussut viime vuodesta. Yhteydenottojen määrä 21-25-vuotiaisiin oli vähentynyt hieman viime vuoteen verrattuna.

Kuva 7. Etsivän nuorisotyön yhteydenottojen määrät PSAVI-alueella vuosina 2010-2018.

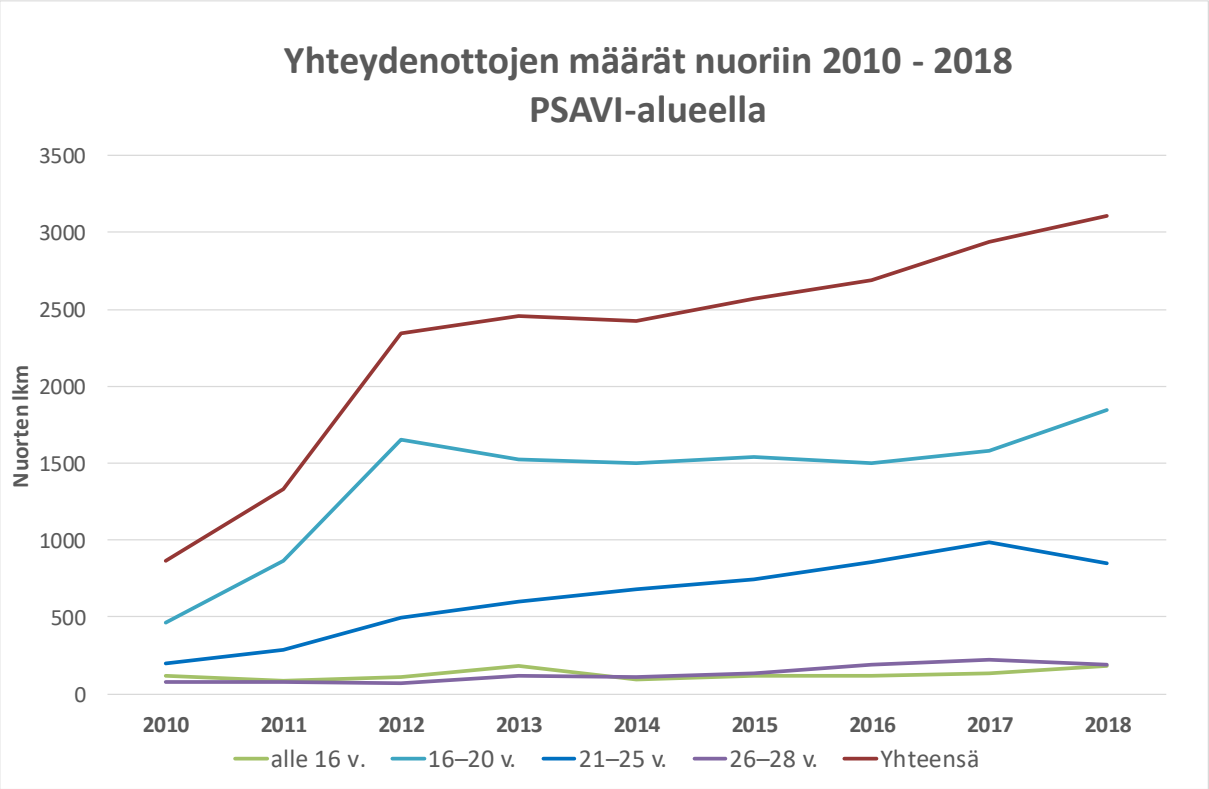

3.2. Tavoitetut nuoret

Tavoitetuilla nuorilla tarkoitetaan niitä nuoria, joiden kanssa on käyty keskustelua henkilökohtaisemmalla tasolla yhteydenoton jälkeen. Esimerkiksi aloitettu keskustelu nuoren kanssa tuen tarpeesta. PSAVI-alueella etsivä nuorisotyö tavoitti 2 347 nuorta vuonna 2018. Myös tavoitetuissa nuorissa oli 16-20-vuotiaita muita ryhmiä selvästi enemmän sekä PSAVI-alueella että koko maassa (Kuva 8.). Kokonaisuutena ikäryhmistä etsivä nuorisotyö tavoittaa selkeästi eniten 16-20 ja 21-25-vuotiaita. Yli 85 prosenttia tavoitetuista nuorista PSAVI-alueella oli 16-25 vuotiaita. Kainuussa tavoitetut nuoret jakautuivat ikäryhmien välillä tasaisemmin kuin muualla maassa ja alle 16-vuotiaiden ikäryhmään kuuluvia oli tavoitetuissa selkeästi enemmän kuin muilla alueilla.

Kuva 8. Tavoitetut nuoret ikäryhmittäin koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018

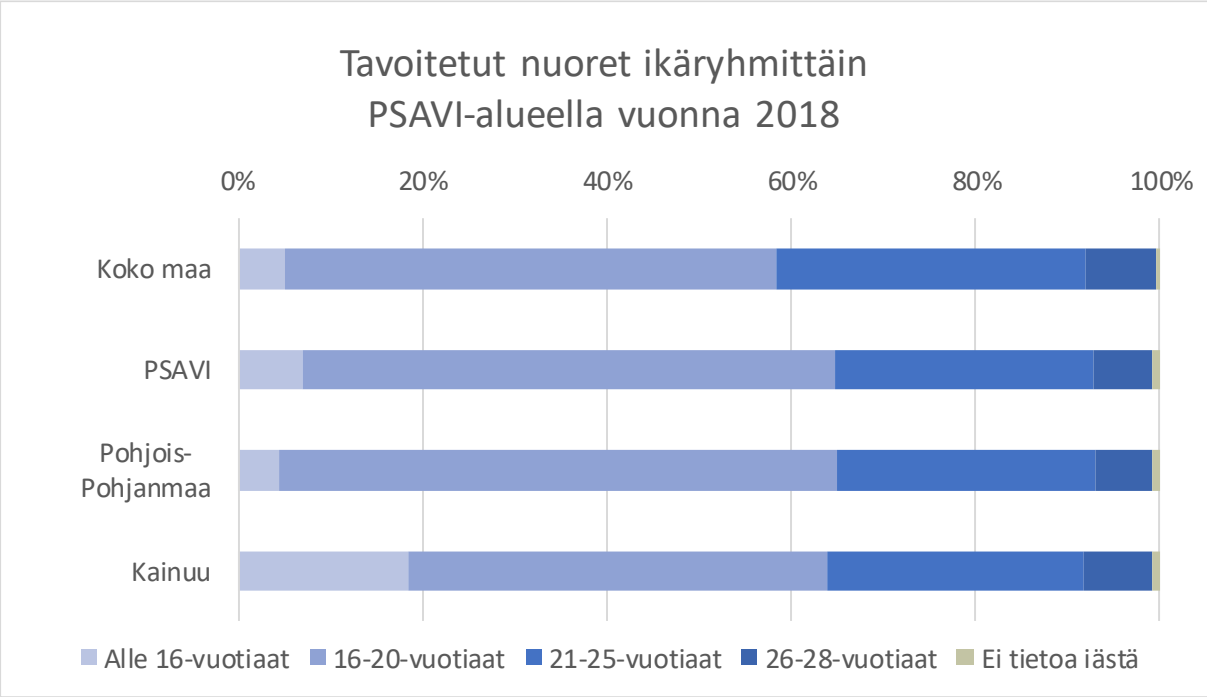

Tavoitettujen nuorten määrä PSAVI-alueella on kokonaisuutena kasvanut suuresti vuodesta 2010 lähtien, jolloin tavoitettuja nuoria oli alle 800 (Kuva 9.). Vuonna 2018 tavoitettujen nuorten määrä nousi entisestään. Tavoitetuista nuorista 21-25-vuotiaiden määrä on viime vuosina kasvanut tasaisesti eniten.

Kuva 9. Tavoitettujen nuorten määrä PSAVI-alueella vuosina 2010-2018.

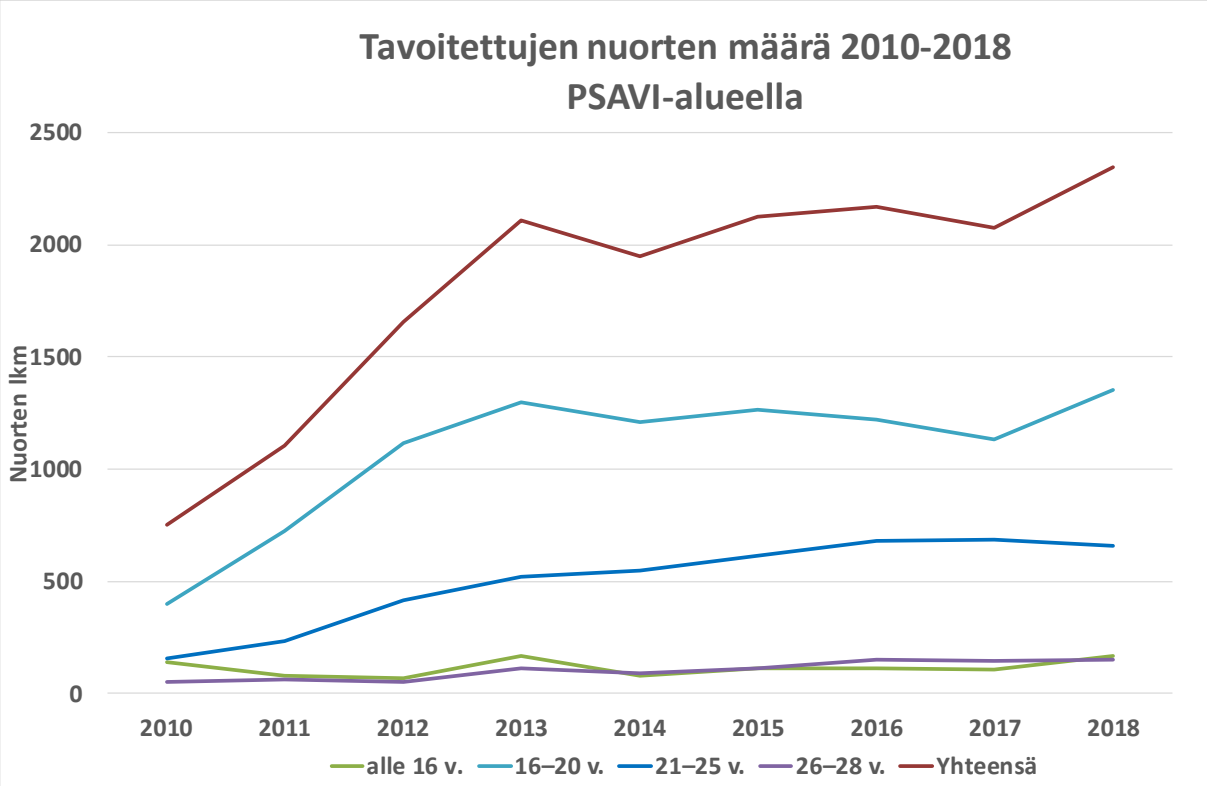

3.3. Nuorten ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön

Nuoret tulevat etsivään nuorisotyöhön useimmiten ohjaavien yhteistyötahojen kautta. PSAVI-alueella nuoria ohjautui etsivään nuorisotyöhön eniten oppilaitosten kautta ja oppilaitoksista eniten toisen asteen ammatillisen koulutuksen kautta (Taulukko 8.). Toiseksi eniten nuoria ohjautui etsivään nuorisotyöhön suorien yhteydenottojen kautta. Yleisin yhteydenottaja oli nuori itse. Kolmanneksi yleisin ohjaava taho olivat muut viranomaiset, joista suurimpana varusmiespalvelu Aikalisä-toiminnan kautta. Kainuussa nuoria ohjautui etsivään nuorisotyöhön muita alueita useammin peruskoulun kautta ja Kainuussa olikin tavoitettujen nuorten ikäryhmissä havaittavissa muita alueita suurempi alle 16-vuotiaiden määrä. Pohjois-Pohjanmaalla toisen asteen ammatillisen koulutuksen kautta ohjautui nuoria huomattavasti suurempi osuus etsivään nuorisotyöhön kuin Kainuussa. Kainuussa nuoren suoran yhteydenoton kautta ohjautui nuoria useammin etsivään nuorisotyöhön kuin Pohjois-Pohjanmaalla tai koko maassa. Aikalisä-toiminnan kautta etsivään nuorisotyöhön ohjautui Pohjois-Pohjanmaalla nuoria Kainuuta useammin. Edellisvuoteen verrattuna oppilaitosten osuus ohjaavana tahona on kasvanut etenkin Kainuun alueella (17 prosenttia vuonna 2017), Pohjois-Pohjanmaallakin hieman. Muiden viranomaisten ja etenkin TE-toimiston osuus on Kainuussa vähentynyt huomattavasti viime vuodesta (30 prosenttia vuonna 2017).

Taulukko 8. Tavoitettujen nuorten ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

Ohjaava osapuoli	Koko maa	PSAVI	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu
OPPILAITOS	29 %	36 %	37 %	32 %
Peruskoulu	5 %	7 %	5 %	16 %
Lukio	3 %	4 %	4 %	4 %
Toinen aste ammatillinen koulutus	21 %	24 %	27 %	10 %
Muu oppilaitos	0,8 %	1,0 %	1,1 %	0,7 %
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	14 %	10 %	10 %	10 %
Sosiaalitoimi	9 %	6 %	6 %	7 %
Terveystoimi	4 %	3 %	3 %	1,4 %
Mielenterveyspalvelut	1,3 %	1,5 %	1,5 %	2 %
NUORISOTOIMI	10 %	8 %	8 %	9 %
Nuorisotyö	2 %	2 %	1,0 %	5 %
Katutyö	0,5 %	0,2 %	0,3 %	0,0 %
Toinen etsivä nuorisotyö	4 %	4 %	4 %	2 %
Työpaja	3 %	3 %	2,8 %	2 %
MUUT VIRANOMAISET	12 %	13 %	13 %	13 %
Työ- ja elinkeinohallinto	3 %	2 %	2 %	3 %
TE-toimisto	2 %	2 %	1,0 %	5 %
Työvoiman palvelukeskus	0,3 %	0,3 %	0,1 %	1,2 %
KELA	0,2 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %
Ohjaamo	1,5 %	0,7 %	0,7 %	0,5 %
Kutsunnat (Aikalisä)	1,0 %	2 %	2 %	1,4 %
Varusmiespalvelu (Aikalisä)	3 %	5 %	6 %	0,9 %
Siviilipalvelu (Aikalisä)	0,5 %	1,1 %	1,2 %	0,2 %
OMA/LÄHEISEN YHTEYDENOTTO	26 %	25 %	24 %	29 %
Vanhempien/sukulaisen yhteydenotto	6 %	5 %	5 %	4 %
Kavereiden yhteydenotto	1,3 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %
Nuoren yhteydenotto SoMen kautta	4 %	4 %	4 %	2 %
Nuoren suora yhteydenotto	15 %	15 %	13,2 %	22 %
MUUT YHTEENSÄ	6 %	5 %	5 %	5 %
3. sektori	0,4 %	0,3 %	0,2 %	1,2 %
Muu taho	6 %	5 %	5 %	4 %
EI TIETOA	2 %	3 %	3 %	2 %

Ajallisesti tarkasteltuna PSAVI-alueella ohjaavien tahojen osuuksissa on tapahtunut jonkin verran muutosta vuosina 2014-2018 (Kuva 11.). Oppilaitosten osuus ohjaavana tahona on vähentynyt tarkastelujakson aikana, mutta on kääntynyt hienoiseen kasvuun vuonna 2018. Oman tai läheisen yhteydenottojen kautta ohjautuneiden nuorten määrä on kasvanut etenkin viime vuonna. Muiden viranomaisten kautta ohjautuneiden nuorten määrä on hieman laskenut

aiemmista vuosista. Etsivään nuorisotyöhön ohjaudutaan yhä useammin etenkin nuorten tai heidän läheistensä suorien yhteydenottojen kautta, mikä saattaa kertoa etsivän nuorisotyön tunnettuuden kasvusta nuorten keskuudessa sekä matalasta lähestymiskynnyksestä.

Kuva 10. Tavoitettujen nuorten ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön ohjaavan tahon mukaan PSAVI-alueella vuosina 2014-2018.

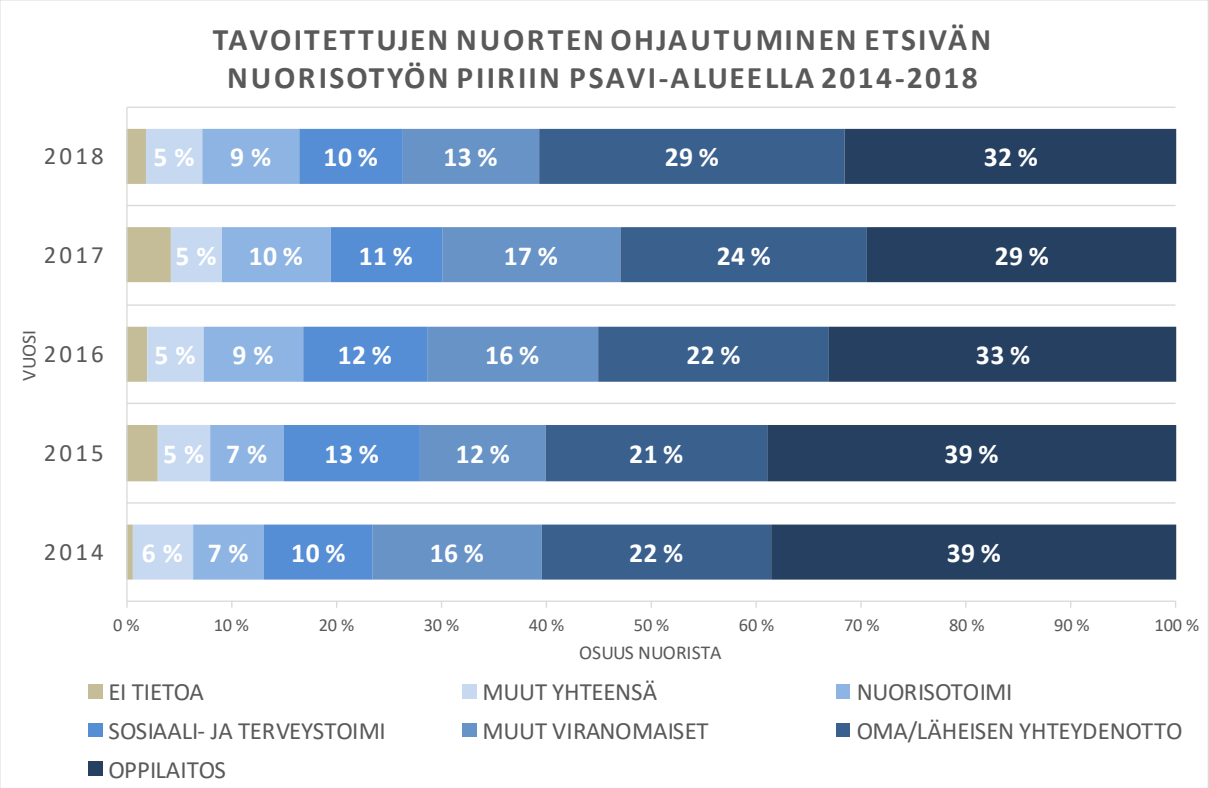

3.4. Nuorten koulutustaustat

Noin puolella etsivän nuorisotyön tavoittamista nuorista sekä koko maassa että PSAVI-alueella oli taustalla ammatillisen perustutkinnon opinnot (Taulukko 9.). Näistä noin puolella tutkinnon suorittaminen oli kuitenkin ollut keskeytyneenä etsivän nuorisotyön asiakkaaksi tultaessa. Kaikkia koulutusasteita tarkasteltaessa keskeytyneet opinnot löytyivät taustalta lähes kolmanneksella nuorista. Yli 70 prosentilla etsivän nuorisotyön tavoittamista nuorista oli siis vuonna 2018 korkeimpana suoritettuna koulutusasteena peruskoulu. Tavoitettujen nuorten koulutustaustaa ei oltu kirjattu jopa 18 prosentilla tavoitetuista nuorista, mikä on useammin kuin koko maassa. Tavoitettujen nuorten äidinkieli oli PSAVI-alueella yli 95 prosentilla suomi, kun koko maan alueella äidinkielenään suomea puhui 89 prosenttia nuorista.

Etsivän nuorisotyön tavoittamalla nuorella oli Kainuussa peruskoulutausta jopa kaksi kertaa useammin kuin Pohjois-Pohjanmaalla. Etenkin peruskoulua vielä suorittamassa olleiden määrässä on suuria eroavaisuuksia, ja peruskoulussa olleiden nuorten määrä oli Kainuussa kasvanut yli 10 prosenttia vuoteen 2017 verrattuna (8 prosenttia). Ammatillisen perustutkinnon taustalla tulevien nuorten

määrä oli Kainuussa vähentynyt lähes 10 prosenttia. Ammatillinen perustutkinto oli Pohjois-Pohjanmaalla useammin keskeytyneenä kuin Kainuussa, jossa suoritettu ammatillinen tutkinto oli useammin nuoren taustalla.

Taulukko 9. Tavoitettujen nuorten koulutustaustat koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

Koulutustausta	Koko maa	PSAVI	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu
AMMATILLINEN PERUSTUTKINTO	53 %	50 %	51 %	45 %
Suorittamassa	14 %	13 %	13 %	10 %
Keskeytynyt	25 %	25 %	26 %	19 %
Suoritettu	14 %	12 %	12 %	16 %
PERUSKOULU	17 %	16 %	13 %	30 %
Suorittamassa	6 %	8 %	5 %	19 %
Keskeytynyt	0,7 %	0,3 %	0,3 %	0,0 %
Suoritettu	10 %	8 %	7 %	11 %
LUKIO	11 %	11 %	12 %	10 %
Suorittamassa	4 %	4 %	4 %	3 %
Keskeytynyt	3 %	3 %	3 %	4 %
Suoritettu	0,9 %	0,7 %	0,8 %	0,5 %
Ylioppilas	3 %	3 %	4 %	2 %
KORKEAKOULUTUTKINTO	1,7 %	1,4 %	1 %	2,6 %
Suorittamassa	0,6 %	0,4 %	0,2 %	1,4 %
Keskeytynyt	0,7 %	0,6 %	0,5 %	0,9 %
Suoritettu	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,2 %
MUU TUTKINTO	1,3 %	0,8 %	0,7 %	0,9 %
LÄHTÖMAASSA SUORITETTU KOULUTUS	0,2 %	0,6 %	0,6 %	0,5 %
EI TIETOA	5 %	2,2 %	2 %	3 %
TIETOA EI KIRJATTU	12 %	18 %	21 %	9 %

Etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten koulutustaustojen osuuksissa on ollut viime vuosien aikana jonkin verran vaihtelua (Kuva 11.). Ammatillisen perustutkinnon taustalla tulevien nuorten määrä on vähentynyt vuonna 2018 aiempiin vuosiin verrattuna. Tuntematon koulutustausta oli yhä useammalla nuorella etsivän nuorisotyön tavoittamisen aikaan tai koulutustaustaa ei oltu heiltä kysytty. Tietojen puuttumiseen voi olla osittain syynä se, että etsivä nuorisotyö ja näin ollen myös tietojen antaminen tilastointikäyttöön perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin.

Kuva 11. Tavoitettujen nuorten koulutustaustat PSAVI-alueella vuosina 2014-2018.

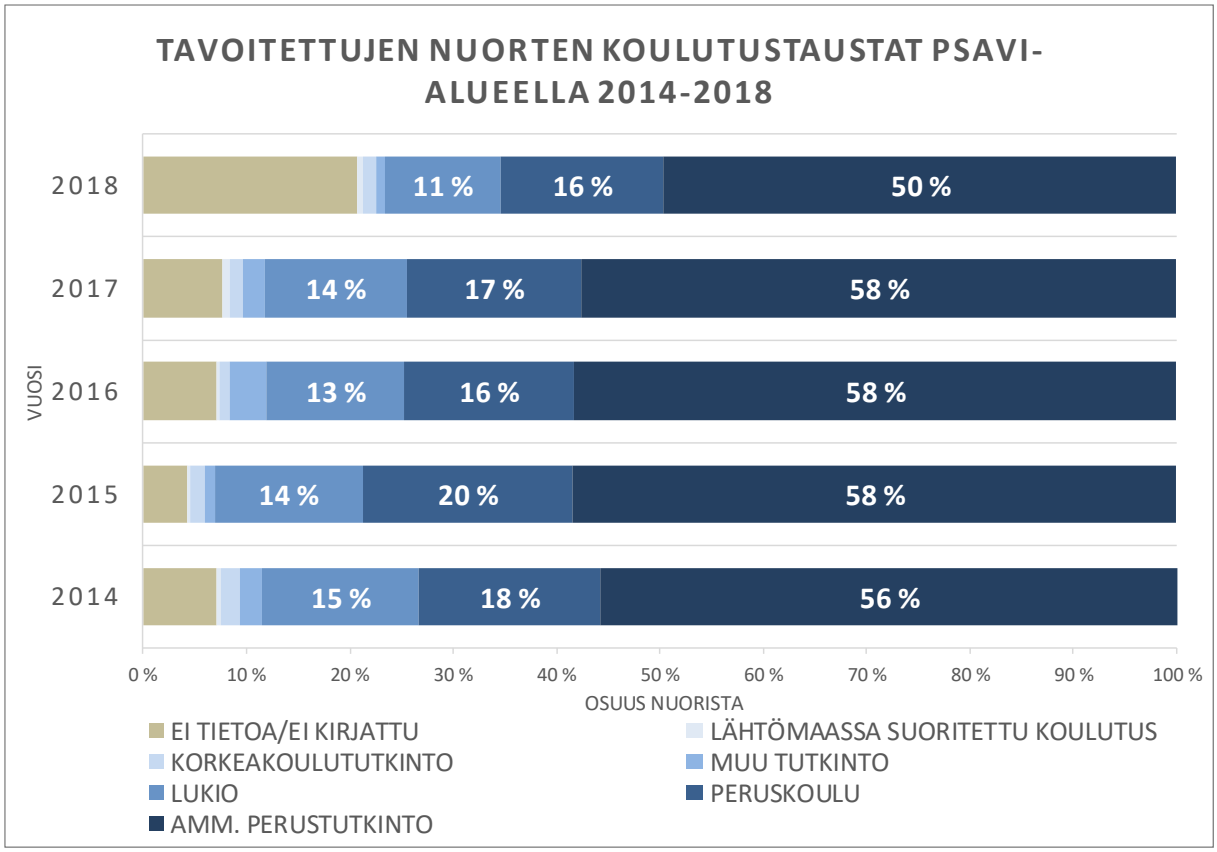

3.5. Nuorten elämäntilanne, toimeentulo ja asumismuoto

Etsivän nuorisotyön asiakkailta kartoitetaan myös heidän elämäntilannettaan, toimeentuloa ja asumismuotoa. Etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten elämäntilanteissa oli jonkin verran eroavaisuuksia alueiden välillä vuonna 2018 (Taulukko 10.). Sekä koko maassa että PSAVI-alueella tavoitetut nuoret olivat pääosin joko työttömiä tai opiskelijoita. PSAVI-alueella työttömiä oli yhteensä 37 prosenttia tavoitetuista nuorista, mikä on vähemmän kuin vuonna 2017 (44 prosenttia). Työttömäksi ilmoittautuneita oli alueella enemmän kuin sellaisia työttömiä, jotka eivät olleet ilmoittautuneet työttömiksi työnhakijoiksi työ- ja elinkeinopalveluihin. Tietoa nuoren pääasiallisesta toiminnasta ei ollut 22 prosentissa tapauksista, mikä on huomattavasti enemmän kuin edellisenä vuonna (14 prosenttia) ja enemmän kuin koko maan alueella.

Kainuussa työttömäksi ilmoittautuneita oli suurempi osuus kuin Pohjois-Pohjanmaalla. Pohjois-Pohjanmaalla nuoret olivat Kainuuta useammin työttömiä, mutta eivät työttömäksi ilmoittautuneita. Tietoa nuoren pääasiallisesta toiminnasta ei löytynyt Pohjois-Pohjanmaalla jopa 25 prosenttia nuorista - huomattavasti useammin kuin Kainuussa. Kainuussa etsivän nuorisotyön tavoittamista nuorista huolestuttavan suuri osa oli parhaillaan peruskoulussa, useammin kuin Pohjois-Pohjanmaalla.

Taulukko 10. Tavoitettujen nuorten elämäntilanteet koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

Pääasiallinen toiminta	Koko maa	PSAVI	Pohjois-Pohjanma	Kainuu
Työttömäksi ilmoittautunut	27 %	24 %	24 %	27 %
Opiskelija	23 %	20 %	19 %	21 %
Ei kirjattu	14 %	22 %	25 %	8 %
Työtön, ei työttömäksi ilmoittautunut	12 %	13 %	14 %	7 %
Peruskoulussa	6 %	7 %	4 %	18 %
Ei tietoa	5 %	2 %	2 %	4 %
Sairaana	4 %	4 %	4 %	3 %
Työssäkäyvä	4 %	3 %	3 %	3 %
Muu	3 %	3 %	3 %	4 %
Eläkkeellä	0,9 %	1,1 %	1,0 %	1,4 %
Perhevapaalla kotona	0,8 %	0,8 %	0,7 %	1,4 %
Asevelvollisuus	0,4 %	0,3 %	0,3 %	0,2 %
Kotoutumistoimenpiteessä	0,2 %	0,5 %	0,4 %	0,9 %

Viimeisen viiden vuoden aikana PSAVI-alueen etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten keskuudessa opiskelijoiden ja työttömien mutta ei työttömäksi ilmoittautuneiden määrä on lisääntynyt (Kuva 12.). Työttömäksi ilmoittautuneiden nuorten osuus on ollut kasvussa viime vuosina, mutta oli viime vuonna aiempaa pienempi. Peruskoulussa olevien nuorten osuus on kasvanut aiemmista vuosista. Nuoren elämäntilannetta etsivän palveluun tultaessa ei ollut tietoa tai sitä ei kirjattu yhä useamman nuoren kohdalla.

Kuva 12. Tavoitettujen nuorten elämäntilanteet PSAVI-alueella vuosina 2014-2018.

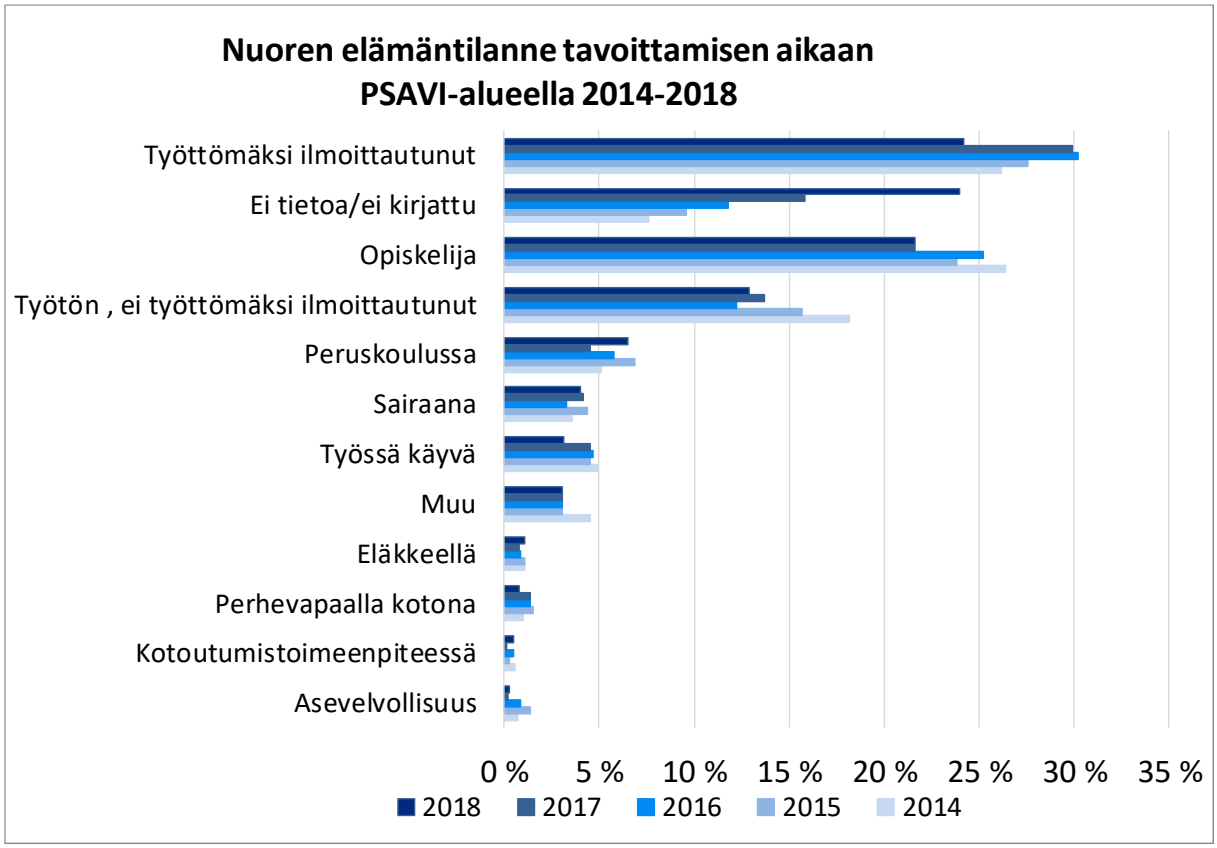

Etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten keskuudessa toimeentulon lähteenä oli useimmiten vanhempien tuki (Taulukko 10.). Tämän lisäksi tavoitetut nuoret olivat pääasiassa työttömyysturvan, pitkäaikaisen toimeentulotuen ja opintotuen asiakkaita. Pitkäaikainen toimeentulotuki pääasiallisena toimeentulon lähteenä oli hieman yleisempää koko maassa kuin PSAVI-alueella. Suurin osa alueen tavoitetuista nuorista tarvitsee taloudellista tukea, sillä palkka oli vain 3 prosentille pääasiallinen toimeentulon lähde. Nuoren toimeentulon lähdettä ei oltu kirjattu tai siitä ei ollut tietoa 34 prosentissa tapauksista. Tämä oli huomattavasti suurempi osuus kuin koko maassa. Toimeentulon lähteen puuttuminen oli koko maan alueellakin varsin yleistä. Tämä voi johtua siitä, että tiedon antaminen toimeentulon lähteestä on vapaaehtoista eikä nuoren tarvitse sitä kertoa.

Yleisin tulonlähde Pohjois-Pohjanmaalla oli koko maan tavoin vanhempien tuki, samoin kuin Kainuussa. Kainuussa nuorten toimeentulon lähteenä oli Pohjois-Pohjanmaata useammin työttömyysturva, pitkäaikainen toimeentulotuki tai opintotuki. Tiedon puuttuminen tai kirjaamatta jättäminen oli Pohjois-Pohjanmaalla huomattavasti Kainuuta yleisempää.

Taulukko 11. Etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten pääasiallinen toimeentulo koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

Pääasiallinen toimeentulo	Koko maa	PSAVI	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu
Vanhempien tuki	21 %	22 %	21 %	27 %
Työttömyysturva	13 %	12 %	11 %	14 %
Ei kirjattu	17 %	26 %	28 %	12 %
Opintotuki	11 %	9 %	8 %	10 %
Ei tietoa	9 %	8 %	7 %	13 %
Palkka	4 %	3 %	3 %	3 %
Muu	3 %	2 %	2 %	2 %
Kuntoutustuki	2 %	2 %	2,1 %	1 %
Sairauspäiväraha	2,4 %	2,5 %	2,7 %	1,9 %
Eläke	0,8 %	0,9 %	0,9 %	0,9 %
Vanhempainetuudet	0,7 %	1,0 %	1,0 %	0,9 %
Kotoutumistuki	0,2 %	0,3 %	0,2 %	0,7 %

Etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten toimeentulon lähdettä ei tiedetty yhä useammalla nuorella, ja tilanne on huonontunut vuodesta 2014 etenkin kahden viimeisen vuoden aikana (Kuva 13.). Etsivän nuorisotyön vapaaehtoisuus vaikuttanee tässäkin tietojen saantiin. Tietojen antaminen on ollut vapaaehtoista koko tarkastelujakson ajan, joten tilanteen huonontumista se ei yksistään selitä. Työttömyysturva ja pitkäaikainen toimeentulotuki olivat pääasiallinen toimeentulon lähde aiempaa harvemmalle nuorelle. Vanhempien tuki oli toimeentulona aiempaa useammalle. Opintotuella ja palkalla toimeen tulevien määrä on tasaisesti vähentynyt. PSAVI-alueen etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret ovat viime vuosien aikana siirtyneet vanhempien tuen opintotuen ja palkkatulojen piiristä yhä useammin työttömyysturvan ja toimeentulotuen asiakkaiksi, mutta toisaalta myös toimeentulon lähteen tuntemattomuus on samaan aikaan yleistynyt.

Kuva 13. Tavoitettujen nuorten pääasiallinen toimeentulo PSAVI-alueella 2014-2018.

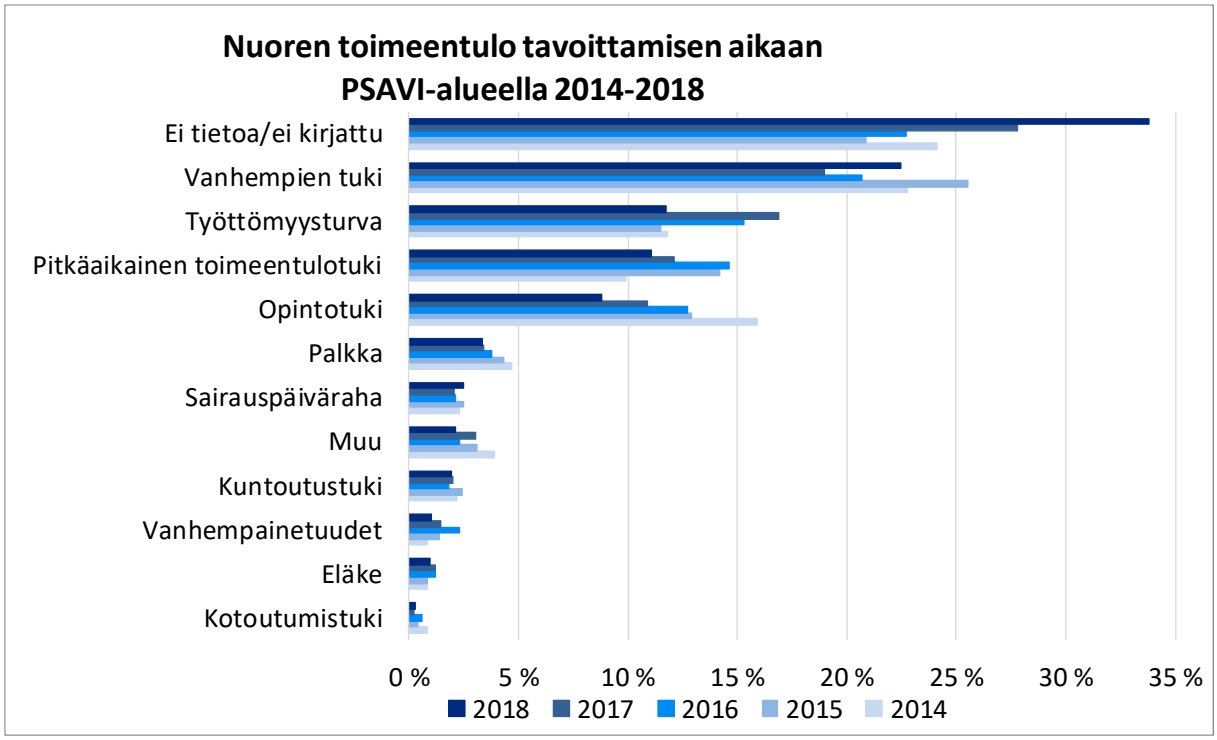

Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret asuivat vuonna 2018 yleisimmin sekä koko maassa että PSAVI-alueella omassa vuokra-asunnossa tai vanhempien asunnossa (Taulukko 12.). Näiden lisäksi oli yleistä, että nuoren asumismuotoa ei tiedetty. PSAVI-alueen nuorista jopa 29 prosentin asumismuodosta ei ollut tietoa tavoittamishetkellä, mikä on useammin kuin koko maassa. Muiden asumismuotojen osuudet olivat varsin vähäiset.

Kainuussa etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret asuivat Pohjois-Pohjanmaan nuoria useammin omassa vuokra-asunnossa. Pohjois-Pohjanmaalla tiedettiin nuoren asumistilanne huomattavasti Kainuuta huonommin. Pohjois-Pohjanmaalla asumismuodosta ei ollut tietoa 32 prosentilla nuorista, Kainuussa vastaava osuus oli 18 prosenttia.

Taulukko 12. Tavoitettujen nuorten pääasiallinen asumismuoto koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

Pääasiallinen asumismuoto	Koko maa	PSAVI	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu
Vanhempien asunnossa	34 %	34 %	34 %	38 %
Omassa vuokra-asunnossa	34 %	30 %	28 %	37 %
Ei kirjattu	17 %	24 %	28 %	9 %
Opiskelija-asunnossa	1,6 %	1,9 %	1,9 %	1,9 %
Asunnoton	1,4 %	0,7 %	0,7 %	0,5 %
Sukulaisten luona	1,0 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %
Kavereiden luona	0,9 %	0,8 %	0,7 %	0,9 %
Muu	0,9 %	0,7 %	0,4 %	2,1 %
Tukiasunnossa	0,7 %	0,3 %	0,3 %	0,5 %
Omassa omistusasunnossa	0,6 %	0,8 %	1,0 %	0,0 %
Laitoksessa	0,5 %	0,3 %	0,4 %	0,0 %
Vastaanottokeskuksessa	0,1 %	0,2 %	0,2 %	0,0 %

Omassa vuokra-asunnossa asuvien nuorten osuus lisääntyi PSAVI-alueen etsivien nuorisotyöntekijöiden tavoittamien nuorten keskuudessa vuoteen 2016 saakka, mutta on vähentynyt viimeisen kahden vuoden aikana suuresti (Kuva 14.). Vanhempien asunnossa asuvien nuorten osuus on kasvanut viime vuonna. Kolmasosa nuorista ei ollut antanut etsivälle tietoja asumistilanteestaan tai etsivä ei ollut sitä kysynyt.

Kuva 14. Tavoitettujen nuorten pääasiallinen asumismuoto PSAVI-alueella 2014-2018.

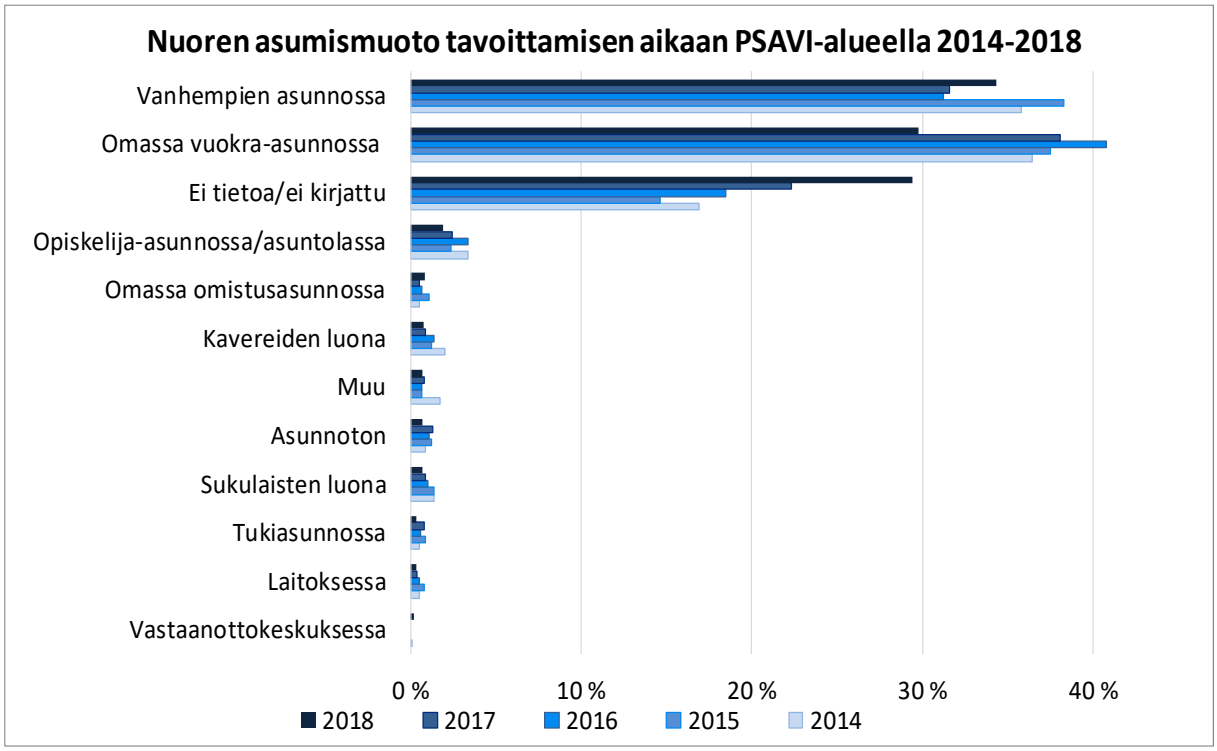

3.6. Nuorten tilanne toimenpiteissä

Etsivät nuorisotyöntekijät ohjaavat tavoittamiaan nuoria monipuolisesti eri palveluihin ja toimenpiteisiin. Toimenpiteillä tarkoitetaan kaikkia sellaisia palveluja, joihin etsivät nuorisotyötekijät tavoittamiaan nuoria ohjaavat, kuten opinnot tai sosiaali- ja terveyspalvelut. Etsivien nuorisotyöntekijöiden työ ei rajoitu vain ohjaukseen. Neuvonta, tuki, tulevaisuuden suunnittelu ja tsemppaus ovat tärkeässä osassa asiakassuhteessa.

Tavoitetuista nuorista toimenpiteisiin oli sijoittunut vuoden 2018 loppuun mennessä PSAVI-alueella 91,7 prosenttia, mikä on enemmän kuin koko maan alueella (Kuva 16.). Koko maassa toimenpiteisiin oli sijoittunut 87,5 prosenttia tavoitetuista nuorista. Ikäryhmiä tarkasteltaessa vaihtelua PSAVI-alueen ja koko maan välillä on eniten alle 16-vuotiaiden keskuudessa. PSAVI-alueella nuorista 98,2 prosenttia oli sijoittunut toimenpiteisiin, koko maan alueella 87,8 prosenttia. Niiden nuorten määrä, jotka eivät vielä olleet sijoittuneet toimenpiteisiin oli PSAVI-alueella pienempi kuin koko maassa kaikkien ikäryhmien osalta. Aiemmista vuosista poiketen toimenpiteistä kieltäytyneiden nuorten määrää ei enää kysytä erikseen seurannassa, vaan se on yhdistetty Ei vielä toimenpiteissä -kategoriaan.

Tavoitetut nuoret olivat Kainuussa sijoittuneet toimenpiteisiin Pohjois-Pohjanmaata hieman useammin. Kaikki alle 16-vuotiaat tavoitetut nuoret olivat Kainuussa sijoittuneet toimenpiteisiin, Pohjois-Pohjanmaaltakin lähes kaikki. Tavoitetut nuoret ovat kaikilla alueilla sijoittuneet suurelta osin toimenpiteisiin vuoden 2018 loppuun mennessä.

Kuva 15. Tavoitettujen nuorten tilanne toimenpiteissä koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

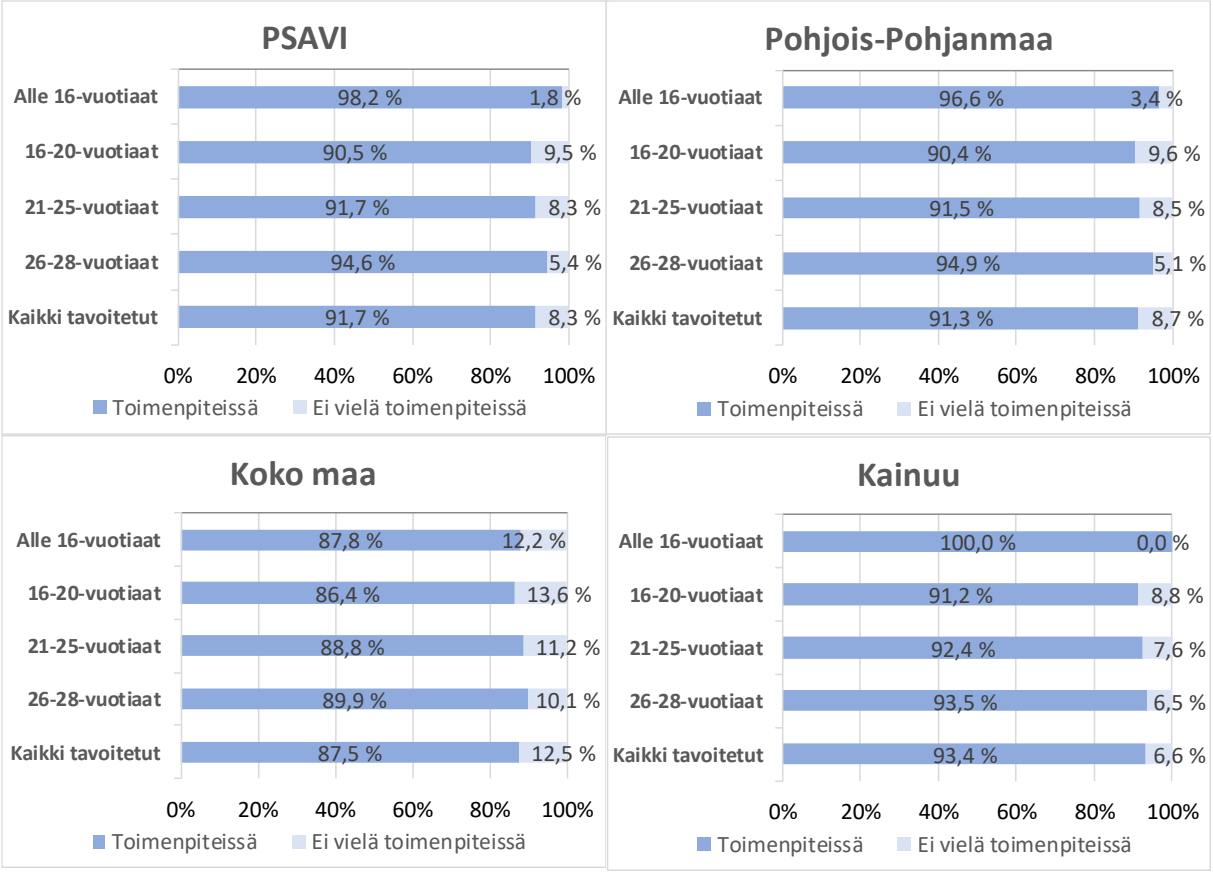

PSAVI-alueella etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten sijoittuminen toimenpiteisiin on parantunut melko tasaisesti vuodesta 2010 lähtien (Kuva 16.). Vuonna 2010 vain 56,9 prosenttia tavoitetuista nuorista oli sijoittunut toimenpiteisiin vuoden loppuun mennessä. Vuonna 2018 osuus oli jo yli 90 prosenttia. Toimenpiteisiin sijoittuneiden nuorten määrässä on tapahtunut etenkin vuonna 2018 selkeää kasvua. Ei vielä toimenpiteissä olleiden nuorten määrä on vastaavasti ollut melko laskeva koko tarkastelujakson ajan ja laskenut eniten viime vuonna.

Kuva 16. Tavoitettujen nuorten tilanne toimenpiteissä PSAVI-alueella 2010-2018.

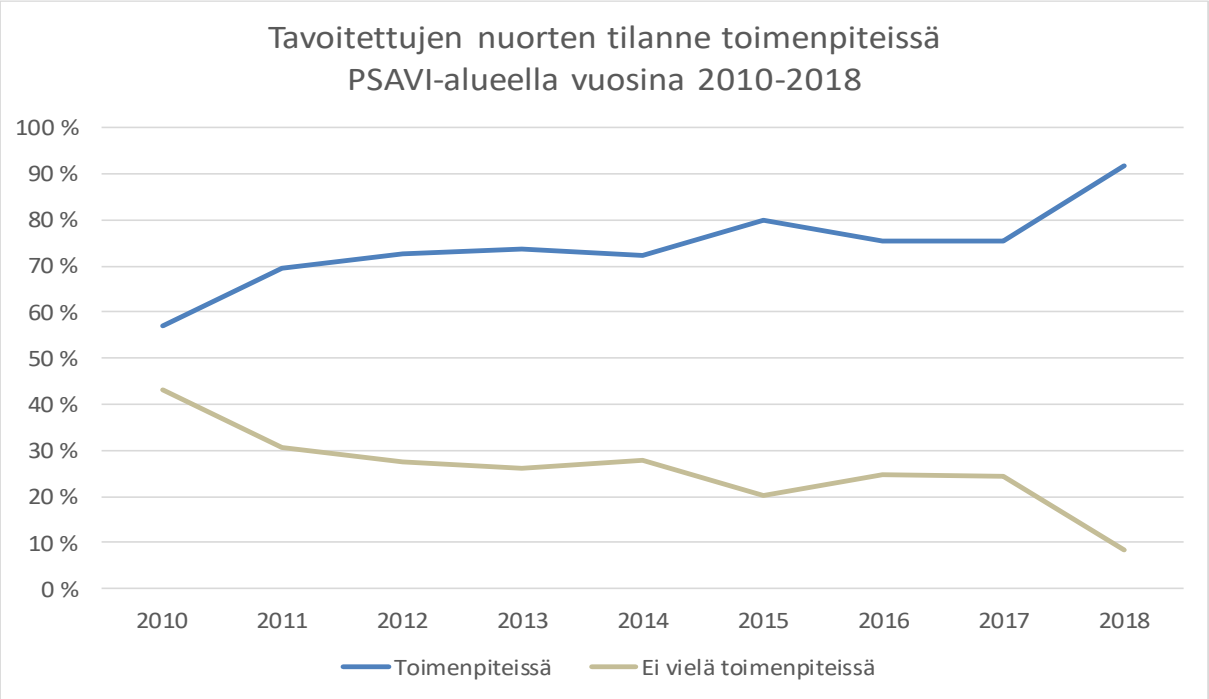

3.7. Nuorten sijoittuminen

Nuoria ohjattiin vuonna 2018 moniin erilaisiin palveluihin ja toimenpiteisiin. Selkeästi tärkein yksittäinen toimenpide oli etsivien tuki ja tsemppaus (Taulukko 13.). Tämän lisäksi nuoria ohjattiin usein tulevaisuustyöskentelyyn, palveluohjaukseen ja toimeentuloon liittyviin palveluihin sekä muihin toimenpiteisiin. Nuoria ohjattiin tulevaisuustyöskentelyyn harvemmin PSAVI-alueella kuin koko maassa. Kainuussa ohjattiin Pohjois-Pohjanmaata hieman useammin nuoria etsivien tukeen ja tsemppaukseen. Erot alueiden välillä ovat pieniä ja kaiken kaikkiaan nuoria ohjattiin erilaisiin palveluihin hyvin laajalla skaalalla ja lähes yhtä usein alueesta riippumatta.

Taulukko 13. Toimenpiteet joihin nuoria ohjattiin koko maassa ja PSAVI-alueella vuonna 2018.

Palvelu	Koko maa	PSAVI	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu
Etsivien tuki ja tsemppaus	21 %	21 %	20 %	22 %
Tulevaisuustyöskentely	9 %	7 %	7 %	8 %
Palveluohjaus	6 %	5 %	5 %	6 %
Toimeentuloon liittyvät palvelut	6 %	5 %	5 %	6 %
Muut toimenpiteet	5 %	3 %	2 %	7 %
Asumiseen liittyvät palvelut	4 %	3 %	3 %	3 %
Mielenterveystoimiston palvelut	4 %	3 %	3 %	2 %
Ilmoittautuminen työttömäksi työnhakijaksi	4 %	3 %	3 %	3 %
Hakenut opiskelemaan/ohjattu haussa	4 %	3 %	3 %	3 %
Ryhmämuotoinen toiminta	3 %	4 %	4 %	5 %
Työpajaan	3 %	3 %	3 %	2 %
Viranomaisverkon luominen	3 %	3 %	3 %	2 %
Kuntouttava työtoiminta	3 %	3 %	3 %	1,3 %
TE-toimiston työkokeilu	2 %	3 %	2 %	3 %
Työhön	2 %	2 %	2 %	2 %
TE-toimiston muu palvelu	2 %	3 %	3 %	1,1 %
Muu terveyskeskuspalvelu	2 %	1,3 %	1,4 %	1,0 %
Nuorisotoimen palvelut	2 %	3 %	2 %	5 %
Jatkanut ammatillisia perusopintoja	1,5 %	1,6 %	1,8 %	0,7 %
Aloittanut ammatilliset perusopinnot	1,4 %	1,6 %	1,8 %	1,0 %
Muu sosiaalitoimen palvelu	1,3 %	1,2 %	1,3 %	0,6 %
Ohjaaminen ryhmätoimintaan	1,1 %	1,0 %	0,9 %	1,6 %
Muu vapaa-ajan palvelut	1,0 %	0,9 %	0,9 %	1,1 %
Päihdekuntoutus	1,0 %	0,8 %	0,9 %	0,3 %
TE-toimiston ammatinvalinnan ohjaus	0,8 %	1,3 %	1,4 %	0,9 %
Starttivalmennus	0,8 %	0,7 %	0,5 %	1,3 %
Muu opiskelu	0,7 %	0,6 %	0,6 %	0,4 %
Nuotta-valmennus	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %
Ohjaamo	0,7 %	1,5 %	1,8 %	0,1 %
Ohjaus toisille etsiville	0,7 %	1,8 %	2,0 %	1,0 %
Velkaneuvonta	0,7 %	0,8 %	0,8 %	0,7 %
Peruskoulun opinnot	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %
Työvoimapoliittiset toimenpiteet	0,6 %	0,5 %	0,5 %	0,3 %
Liikuntatoimen palvelut	0,6 %	1,3 %	1,4 %	1,0 %
Järjestöjen palvelut	0,6 %	0,5 %	0,5 %	0,3 %
Varusmiespalvelus	0,5 %	0,8 %	1,0 %	0,2 %
Ohjaava ja valmistava ammatillinen koulutus	0,5 %	0,7 %	0,5 %	1,3 %
Sovari	0,4 %	0,3 %	0,0 %	1,3 %
Lukion opinnot	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,2 %
Oppisopimuskoulutus	0,4 %	1,2 %	1,4 %	0,2 %
Lastensuojelutoimenpide	0,3 %	0,3 %	0,4 %	0,1 %
Muut ammatilliset opinnot	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %
Poliisi	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,0 %
Muut nivelvaiheen opinnot	0,1 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %
Siviilipalvelus	0,1 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
Ohjaaminen kotouttamistoimenpiteisiin	0,04 %	0,08 %	0,10 %	0,0 %

4. Avoimet vastaukset

Palveluja, joista koettiin avoimien vastausten perusteella olevan selkeästi eniten puutetta tavoitettujen nuorten näkökulmasta PSAVI-alueella, olivat edellisvuosien tapaan mielenterveys- ja päihdepalvelut, opiskelumahdollisuudet (etenkin toinen aste) sekä TE-palvelut. Puutteita koettiin usean vastaajan mielestä myös Kelan tukitoimintojen (asuminen ryhmätoiminnot terveyspalvelut), matalan kynnyksen työpaikkojen sekä Valma-koulutuksen/10.-luokkien osalta. Yksittäisiä palvelupuutteita olivat mm. velkaneuvonta, seksuaalineuvonta, monipuolisemmat työpajapalvelut, harrastusmahdollisuudet, liikenneyhteydet sekä tukihenkilö- ja tukiystävätoiminta.

Avoimissa vastauksissa kysyttiin myös haasteita ja onnistumisia. Nämä vastaukset on kerätty alle.

4.1. **Haasteet**

”Työn roolitus ja rajaaminen haastavaa; eri yhteistyökumppaneilla on erilaisia ajatuksia ja tarpeita etsivälle työlle. Meillä itsellä tulee olla kirkkaana mielessä oma tehtävä ja tarkoitus ja keskittyä nuoren edun pohtimiseen sekä siihen että hänen saamansa palvelut ovat oikeita ja oikea-aikaisia. Työntekijöiden runsas vaihtuvuus niin omassa organisaatiossa kuin yhteistyökumppaneissakin tuo haastetta. Etsivälle nuorisotyölle on kunnassa kova kysyntä ja asiakkaita on paljon on haastetta saada hoidettua työ laadukkaasti.”

”Nuorten oman tahtotilan edetä elämässä näköalattomuus ja mahdollisuus jäädä vain kotiin oleilemaan (vanhemmat tämän mahdollistajina).”

”Tilakysymys osa tiloista huonokuntoisia osa liian "julkisia". Viranomaisten laaja vaihtuvuus vaikeuttaa yhteistyötä. Työnohjaukselle on selkeä tarve neuvoja ja oppeja tilanteiden purkamiseen.”

”Nuoria haasteellista saada sitoutettua heille vapaaehtoisiin palveluihin. Pienen kunnan haasteena "pienet piirit" - mikäli nuori ei koe yhtä työntekijää "omakseen" ei toista vaihtoehtoa yleensä ole tarjolla. Tai mikäli nuoret eivät tule toimeen keskenään on pienessä kunnassa kovin haasteellista saada esimerkiksi ryhmämuotoista toimintaa järjestettyä.”

”Pitkät jonotusajat esim. päihdetyössä. Nuoren asiat eivät etene kun varsinainen perusongelma (=päihdeongelma) estää muiden asioiden hoitamista. Nuori ei kykene aktivointisuunnitelman muihin toimenpiteisiin vaan myöntää "käyttävänsä subutexia että jaksaa seuraavat 4kk kunnes hoidontarpeen arviointiaika tulee". Kasvanut ilmiö on myös joidenkin asiakkaiden negatiivis-passiivinen asenne eli apua ei edes haluta ottaa vastaan. Se turhauttaa silloin ei ole muuta tehtävissä kuin olla käytettävissä myöhemminkin mikäli asiakkaan mieli muuttuu.”

”Riittämätön tieto etsivästä nuorisotyöstä paikallisilla toimijoilla.”

”16-vuotiaiden asema on hankala ei mahdollisuutta työmarkkinatukeen kuntouttavassa työtoiminnassa eikä työkokeilussa. Joskus rakenteet ja byrokratia estävät nuoren etenemisen.”

”Täysi-ikäisten nuorten vanhempien yhteydenotot ovat lisääntyneet ja haaste on siinä jos nuori ei anna lupaa kertoa asioistaan vaikka vanhemmalla on suuri huoli ja hätä.”

”Jälkihuoltonuorten kuntouttava työtoiminta ja siihen liittyvät epäselvyyden työllistävät ja estävät nuoren suunnitelmien etenemistä. Kunta on maantieteellisesti laaja alue ja palvelut painottuvat keskustaan.”

”Tuntuu kaikilla olevan kynnys ottaa etsivään nuorisotyöhön yhteyttä etsivää ei koeta arvokkaana palveluna. Huono koulutustarjonta. AVIn koulutukset ovat itsestäänkin selvistä asioista toivoisi lisäksi syventymistä koulutuksissa ammatillisempiin kysymyksiin.”

”Nuorten kunto on huonontunut monet asiakassuhteet venyvät vuosien mittaisiksi eikä nuorten kanssa ole ajankohtaista edes keskustella koulun aloittamisesta. Koulusta tulisi todennäköisesti keskeytys.”

”On haastavaa että palvelut joita käytetään työssämme paljon ovat hieman kaukana ja kontakti otetaan aina puhelimitse. Esimerkiksi TE-toimiston kanssa tapahtuvat kontaktit ovat lähes aina puhelimitse tai etäyhteydellä. Viranomaiset eivät oikeastaan koskaan ole tavattavissa samaan aikaan. Nuorten matalan kynnyksen työllistäminen ja työpaikkojen löytäminen kotipitäjästä haastavaa jos nuorella ei ole ajokorttia tai mahdollisuutta kulkea omalla kulkuneuvolla.”

”Yhteistyön koordinointi ja vastuista sopiminen moniongelmaisten asiakkaiden kanssa.”

”TE-toimiston puuttuminen paikkakunnalta ja nuorten asiantuntijoiden tietämättömyys paikkakunnasta ja sen toimintakulttuurista. Suurin osa nuorten asiantuntijoista on Oulussa minne on matkaa.”

”Nuorten tavoittaminen ja sitouttaminen erilaisiin toimintoihin.”

”Haastavaa on saada yhteys nuoriin jotka haluavat olla "kadonneita". Heihin ei saada yhteyttä millään keinolla eivätkä he halua tulla löydetyksi. Yhteistyötä nuoren kanssa on siten mahdotonta aloittaa. Etsivän nuorisotyön tekeminen tunnetuksi ja näkyväksi vaatii jatkuvaa työstämistä. Sen antamia mahdollisuuksia jää hyödyntämättä kun työn kuva on osittain tuntematon.”

"Nuorten ongelmat yhä haasteellisempia kuten mielenterveys-/ päihdeongelmat. Kunnassa näkyy nuorten ylisukupolvinen heikkolahjaisuus jotka pitäisi tavoittaa ja löytää riittävän varhain tukitoimien piiriin. Resurssejahan pitäisi olla todella paljon enemmän ja monipuolisesti eri palveluita tarjolla.”

”Pitkät välimatkat moniin palveluihin yleisten liikenneyhteyksien vajaus.”

”Työn rajaaminen on haastavaa. Jo oman organisaatiomme sisällä törmää siihen että työtämme ei tunneta. Etsiviä nuorisotyöntekijöitä pyydetään säännöllisesti tehtäviin jotka eivät kuulu meidän työnkuvaamme.”

”Tiedon jakaminen eri yhteistyötahojen kanssa katkeaa ei tavoita etsiviä. Nuorten yhteystiedot muuttuvat joten tavoittaminen haasteellista. Työtilat eivät toimi parhaalla mahdollisella tavalla (sisäilmaongelmat). Oikeiden palvelujen löytäminen haastavaa ja aikaa vievää. Palveluja ei aina omalla paikkakunnalla.”

”Nuoren moniongelmainen elämäntilanne.”

”Nuoren sitoutuminen toimintaan. Ei haluta palvelun piiriin. Kotikunnasta ei löydy palvelua ja pitäisi lähteä toiselle paikkakunnalle. Mahdollistavat haastavat vanhemmat.”

”Peruskoulun jälkeen nuori ei osaa hakeutua terveyspalveluihin. Yhteistyötahot eivät tiedä mitä etsivä nuorisotyö on ja mitä tehdään. Nuoret ovat hyvin huonokuntoisia ja moniongelmaisia. Toimintakyky on heikko ja motivaatiota ei ole. Paikkakunnalla osittain päällekkäistä työtä tekevä hanke.”

”Amisreformin muutokset ovat tehneet opiskelupolun todella haasteelliseksi osalle opiskelijoista ja esim. ohjaus etsivään nuorisotyöhön viivästyy. Nuoren ohjaaminen on haasteellista sillä oppilaitoksessakaan ei ole tietoa mitä nuorelta vaaditaan tai mitä hänen tulisi tehdä opintojensa eteen. Erityisen haastavaa on saada palveluita päihdeasiakkaalle pahimmillaan päihdetyöntekijää ei ole kunnassa lainkaan ja kuntoutusjaksoille on sietämättömän pitkät jonotusajat.”

”Heikosti motivoituneiden nuorten ohjaaminen palveluihin omalla paikkakunnalla koska nuorille tarkoitettuja palveluita tarjolla suppeasti. Erityisesti mielenterveyspalveluiden saatavuus huono.”

4.2. **Onnistumiset**

”Yhteistyö sujuu luontevasti eri toimijoiden välillä kunnassa ja sotessa.”

”Yhteistyö Ohjaamossa toimivien palveluiden kanssa esimerkiksi nuorten ohjaaminen Starttipajalle diakoniatyöntekijälle sosiaaliohjaajalle TE-toimiston työntekijälle.”

”Nuoret tulevat avoimin mielin tapaamisiin. Saavutetut tulokset eteenpäin ohjattujen nuorten osalta palkitsevat nuorta ja hänen perhettään. Nuorten tietoisuus etsivästä nuorisotyöstä lisääntynyt Wauto-toiminnan myötä.”

”Nuori uskaltaa ottaa askeleen eteenpäin etsivän tuella. Löytää oman polun eteenpäin suunnan elämälle.”

”Aina kun saa asiakkaan innostumaan ja saa nuoren eteenpäin.”

”Somessa nuorten tavoittaminen. Oma sometiedotus ja videot. Työpajan ja peruskoulun kanssa yhteistyö sujuu.”

"Etsivien toiminta tiimissämme on erityisen tiivistä ja onnistunutta tiimin toimivuus auttaa vaikeissa asiakas-caseissa ja toimii työnohjauksellisena elementtinä jaksamaan työssä. Hyvä palaute ja luottamuksen osoitukset yhteistyökumppaneilta. Palaute nuorelta tai hänen lähipiiriltään onnistuneesta ohjauksesta ja yhteistyöstä. Koordinaattorin saaminen alueellemme!"

”Työssä mahdollisuus käyttää yksilöllisiä lähestymistapoja nuorten ohjauksessa. Hyvin käytössä resurssia ja vapaat kädet suunnitella omaa työtä.”

”Nuoret ottavat meihin paljon itse yhteyttä yhteistyöverkostomme ja toimintakenttämme on laaja olemme saaneet ryhmätoiminnat pyörimään säännöllisesti asemamme kunnan palvelukentässä on vakiintunut ja toivottu.”

”Pienryhmätoiminta (Nuotta-toiminta) ja moniammatillinen verkostoyhteistyö.”

"Tyttöjä saatiin mukaan toimintaan kun sijaisena toimi nainen. Liikuntaryhmät ovat tavoittaneet ja saaneet mukaan erittäin haastavia tapauksia."

"Nuorille tarjottu tuki esim. virastoasioinneilla tai asioiden hoitamisessa puhelimitse. Kiireetön positiivinen ilmapiiri ja läsnäolo"

"Luottamukselliset suhteet vaikeissakin asiakkuuksissa ne lopulta auttavat monen asian järjestymisessä. Kun asiakas uskaltaa olla avoin ja rehellinen päästään aika nopeasti ydinongelmaan käsiksi ja hänet voi tarvittaessa ohjata oikean ""täsmätahon"" puoleen (esim.koettu perheväkivalta). Myös valmistujaisjuhlat joissa näkee oman asiakkaansa sittenkin saavan päättötodistuksen ovat mahtavia! Asiakkaan rinnalla on saatettu taistella ja tsempata pitkänkin aikaa jotta opinnot eivät keskeytyisi"

”Hyvä yhteistyö työpajan kanssa sekä hyvä suunta yhteistyön kehityksessä muiden toimijoiden kanssa.”

”Verkostomuotoisesti toimimalla etsivät saavat tukea toimintaansa toisilta etsiviltä. Yhteistyö Ohjaamon kanssa lisännyt yhteistyötä myös muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.”

”Nuoret kiinnittyvät hyvin ja vaikka asiakkuus päättyisi ottavat matalalla kynnyksellä uudestaan yhteyttä jos tarvitsevat apua”

”Etsivän nuorisotyön ryhmät lukioyhteistyö on virkistymässä. Etsivä nuorisotyö kykenee reagoimaan muutoksiin nopeasti.”

”Nuorten kohtaaminen ja jatkoon ohjaaminen tavoittamisen jälkeen.”

”Moniammatillisen yhteistyön. Sujuvat ohjauspolut nuorten asioissa jotka toimivat molempiin suuntiin.”

”Yhteistyö oppilaitosten kanssa niin nuorten kuin henkilökunnankin.”

"Onnistunut yhteistyö yläkoulun kanssa on luonut hyvän pohjan nuorten kohtaamiselle myöhemmin. Yhteistyö yläkoulussa: välituntitoiminnan järjestäminen yhdessä nuorisotyöntekijöiden kanssa oppitunnit esimerkiksi

opiskeluun liittyvistä asioista (Muutto omaan asuntoon tuet palvelut jne.) tiedottaminen etsivästä nuorisotyöstä. Tapaamisten järjestäminen luonnossa."

”Asiakasmäärän nousu ja etsivän nuorisontyön toimiston siirto nuorten työpajan yhteyteen.”

"Mahdollisuus tehdä työtä nuoren ehdoilla helpottaa yhteistyön onnistumista. Etsivään nuorisotyöhön ei liity mitään pakkoja joka madaltaa nuoren kynnystä ottaa palvelua vastaan ja aloittaa yhteistyö. Säännöllinen yhteistyö koulukuraattorin ja kouluterveydenhoitajan kanssa on antanut uusia näkökulmia meidän kaikkien työskentelyyn."

”Nuorilta tulee hyvää palautetta. Etsivän nuorisotyöntekijän asiantuntemus tunnistetaan ja kunnassa osataan ohjata nuoret käyttämään etsivän palveluita. Yhteistyö sujuu poikkihallinnollisesti kunnan eri toimialojen välillä.”

4.3. Nuoret – onnistumiset ja vastoinkäymiset

"Pitkään syvissä haasteissa elänyt 28-vuotias nuori otti yhteyttä ja pyysi apua. Elämässä vakavaa päihdeongelmaa asunnottomuutta velkaantumista. Tiiviin monialaisen yhteistyön tuloksena nuori on nyt palveluiden piirissä ja tulevaisuus vaikuttaa valoisalta ja turvatulta; koulupaikkaa haettu työtoimintapäiviä lisätty velkajärjestely suunnitteilla ja elämässä koti ja rakkautta <3.

Nuori saatiin osallistumaan nuoren kuntoutusselvitykseen. Kuntoutusraha toimi hyvänä porkkanana. Lopputuloksena nuori sai muutaman sentin vähemmän rahaa kuin ollessaan toimeentulotuella nuoresta johtumattomista syistä. Nuoren ja etsivän nuorisotyöntekijän pettymys oli aika suuri kun tilannetta lähdettiin selvittämään. Tuntuu todella vaikealta motivoida nuorta hakeutumaan vastaaviin palveluihin.

Nuori kävi lukiota kolmatta vuotta ja oli valmistautumassa ylioppilaskirjoituksiin. Etsivään otettiin yhteyttä sekä nuorisopsykiatrisesta yksiköstä että lukiolta. Etsivältä toivottiin tukea opiskelun loppuunsaattamiseen. Nuori kirjoitti ja pääsi ylioppilaaksi etsivän tiiviillä tuella. Suunnitelmana oli hakeutua ammattikorkeakouluun mutta se ei ollut ajankohtaista. Nuori siirtyi etsivältä yksilövalmentajalle ja starttivalmennukseen. Starttivalmennuksen myötä nuori löysi osa-aikaisen työpaikan ja ammattikorkeakouluopinnot ovat jälleen suunnitelmissa."

”Erään nuoren kohdalla tein kovasti töitä noin 1.5 vuoden ajan että saadaan arki haltuun opiskelut sujumaan ja kaiken kaikkiaan elämänhallinta kuntoon. Asiakkuuden päättymisen jälkeen kun olimme saaneet yhdessä asiat kuntoon meni noin kaksi vuotta kun nuori mies otti uudelleen yhteyttä että haluaa tavata. Annoin hänelle käyntiajan ja yllätys oli suuri kun tapasimme. Hänellä oli 2 kuukautta vanha tyttövauva mukana ja tuli kiittämään kaikesta avusta ja että sanoi ettei hän olisi nyt tässä tilanteessa ilman minua. Kyllä siinä tuli kyynel silmään kaikesta siitä kiitoksesta.”

"Onnistumisen kokemuksia on syntynyt mm siitä kun etsivällä on ollut mahdollisuus jalkautua nuoren kotiin ja käynnistellä siellä yhteistyötä. Ilman kotiin menemistä olisi nuori jäänyt kohtaamatta.

Etsivällä on ollut myös selkeä rooli kannatellessa nuorta hänen odottaessa tietyn palvelun piiriin pääsyä. Tällöin on ollut hyvä mahdollisuus hyödyntää nuorisotyöllisiä menetelmiä ja tukea voimaantumista.

Etsivän nuorisotyön ryhmät ovat tarjonneet useille nuorille merkityksellisen sisällön viikkonsa. Tavoitteet ovat nuorilla erilaisia mutta niihin voi vastata kuitenkin ryhmätoiminnan puitteissa. Erityisesti yksinäisyyden teemaan olemme vastanneet juuri ryhmätoiminnalla."

"Nuori ei pärjännyt lukiossa erosi lukiosta pienellä painostuksella haki kouluun ala oli väärä ja erosi koulusta. Etsivä otti kopin auttoi asuntoasioissa haki yhdessä pajalle pajalta nuori haki itseään kiinnostavaan toisen asteen koulutukseen.

Nuori ei kyennyt käymään peruskoulussa etsivän avustuksella mielenterveyspalvelujen piiriin oli mukana nuottavalmennuksessa mistä sai positiivisia kokemuksia. Jatkoi peruskoulua kotikouluna."

"Nuori ohjautui etsivään nuorisotyöhön muutettuaan paikkakunnalle opiskelujen takia. Nuoren ilmoitti järjestö joka oli tarjonnut nuorelle tukihenkilötoimintaa. Nuori oli hyvin varautunut kaikkeen eikä halunnut tavata muita nuoria sanoi ettei tarvitse kavereita. Koulu keskeytyi heti alussa ja nuori jäi sairaslomille. Hänelle aloitettiin toimintaterapia ja mtt:n hoitokäynnit. Etsivä pysyi koko ajan nuoren rinnalla. Nuori osallistui avoimeen ryhmätoimintaan ja nuotta-valmennuksiin. Puolentoista vuoden jälkeen nuoren ilme on muuttunut hän hymyilee ei kiukuttele ja näkee ensimmäistä kertaa elämässään valoa tulevaisuuteen. Koulun aloittaminen ei kuitenkaan vielä ole ajankohtaista."

"Tavoitettu nuori jolla on kasautunut paljon ongelmia vuokrarästeistä ja maksamattomista laskuista. Kelan etuudet katkenneet koska ei ole päivittänyt hakemuksissa vaadittavia tietoja. Aloitettu työskentely nuoren kanssa soittamalla läpi virastoja ja selvittämällä kokonaistilannetta. Sitten soitettu läpin viran-omaisia tilanteen selvittämiseksi. Kaikkia viranomaisia vaikea saada puhelimitse kiinni samana päivänä joten asiat jäävät roikkumaan ja siirtyvä selvitettäväksi seuraavalla kerralla. Nuoren kannalta on hankala kun viranomaiset soittavat takaisin etsivälle ja asioita hoidetaan eteenpäin nuoren suostumuksella niin nuorelle saattaa jäädä kuva että joku voi hoitaa niitä hänen puolestaan eikä tarvitse itse vaivautua. Tässä tilanteessa kuitenkin useiden kuukausien työskentelyllä saatu asiat selvitettyä pala kerrallaan ja asiakkuus säilynyt pitkän aikaa ja nuorta saatu oma-aloitteisemmaksi omien asioidensa hoidon suhteen. Nuori myös löytänyt yhteistyötahot joiden kanssa asioiminen onnistuu vaikka se ottikin hieman aikaa selvittää.

Vaatii erityistä tarkkuutta että nuori on tietoinen että asiat eivät hoidu itsestään vaan etsivä ainoastaan tukee ja auttaa asioiden järjestelyssä eikä tee sitä puolesta."

”Nuori ottanut yhteyttä etsivätyöhön ensimmäisen kerran syksyllä 2017. Sillä hetkellä elämäntilanne kuitenkin sen verran haastava että yhteistyö jäi tulevaisuuden suunnittelun asteelle. Kevään 2018 aikana asiat alkoivat etenemään ja nuori sai tarvitsemansa palvelut ja innostui ajatuksesta nuorten työpajalle lähtemisestä (kotona olemista jo useampi vuosi ollut takana). Hän aloitti pajalla ensin muutamalla päivällä viikossa ja tällä hetkellä tekee täyttä viikkoa. Seuraava tavoite olisi ammatillisen tutkinnon saaminen.”

”Olin yhteydessä nuoreen n.5 kuukauden ajan ja päästiin nuoren asioissa siihen pisteeseen että hän on nyt työpajalla sekä hakenut yhteishaussa.”

”Nuori on valmistunut ammatillisesta erityisoppilaitoksesta muutama vuosi sitten ja muuttanut omaan vuokra-asuntoon asumaan. Lukuisat terveydelliset ongelmat ovat kuitenkin tehneet työllistymisestä haastavaa ja nuorelle on tullut myös maksuhäiriöitä tiukan taloustilanteen vuoksi. Hän aloittaa yhteistyön etsivän nuorisotyöntekijän kanssa joka alkaa selvittää nuoren kokonaistilannetta nuoren kanssa yhteistyössä. Nuori pääsee terveydenhuollon piiriin tutkimusjaksolle jossa selvitetään hänen suoriutumiskykyään arjessa kokonaisvaltaisesti. Sen perusteella nuorelle myönnetään Kelalta määräaikainen työkyvyttömyyseläke. Lisäksi nuori haki ohjatusti eläkkeensaajan asumistukea ja takuueläkettä. Etsivä auttaa selvittämään nuoren velkatilannetta ja asiaa saadaan hoitamaan velkaneuvoja. Nuorelle saadaan henkilökohtainen maksusuunnitelma jota nuori sitoutuu noudattamaan. Nuori on tuonut esille yksinäisyyttään ja mielekkään tekemisen puutetta etsivälle. Tästä johtuen nuori osallistuu mielellään nuorten ryhmän toimintaan saadakseen kontaktia muihin nuoriin ja mielekästä tekemistä. Hän tukeutuu etsivään nuorisotyöntekijään mieltä painavissa asioissa ja tietää saavansa neuvoja ja tukea tarvittaessa.”

”Useampia perhetaustaltaan monisukupolvisesti ns. huono-osaisista nuorista on jaksanut lähteä opiskelemaan ja on hakenut ajoissa apua ongelmiinsa. Eräs moniongelmainen nuori on piakkoin valmistumassa ammattiin. Toinen hakeutui vastikään etsivän tuella AMK:n ja pärjää siellä hyvin. Nämä ovat parhaita palautteita etsivästä nuorisotyöstä. Nuoria on pitkäjänteisesti pystytty auttamaan.”

”Onnistuminen: Nuori sai sosiaalista vahvistusta ja kannustusta päivätoimintaryhmästä hakeutui koulutukseen ja valmistui ammattiin. On nyt työelämässä.”

”Nuoresta tuli ilmoitus TYP:stä. Nuori jättänyt toistuvasti saapumasta ajoille. Viimeksi nuori tavoitettu yli puoli vuotta sitten. Etsivä otti yhteyttä nuoreen nuori kertoi että palaveriajoille pääseminen on haasteellista ja kaipaa siihen tukea. Nuoren kanssa sovittiin että menemme seuraavalle ajalle yhdessä. Etsivä nuorisotyöntekijä meni yhdessä nuoren kanssa TYP palaveriin jossa sovittu yhteistyökuvioista. Nuoren tilanne eteni niin että hän osallistui etsivän nuorisotyön ohjaukseen ja sitoutui myös muihin jatkotoimenpiteisiin. Usean vuoden kotona olo päättyi tähän.”

”Nuorilla useita epäonnistumisia takana ja ei uskota enää omiin onnistumisiin helposti luovutaan yrittämästä. Etsivän tehtävänä kannustaa ohjata ja auttaa

eteenpäin valoisin mielin. Onnistumisen aikana huomataan että miten ponnistelut ja yhteistyö auttaneet eteenpäin viemisessä.”

”Palvelut ovat hajallaan. Nuoren on usein aika vaikea hahmottaa mihin mennä tai mistä oikea apu löytyy. Vieläkin nuorta pompotellaan luukulta luukulle.”

”Nuori ei ollut motivoitunut 2.asteen opiskelija. Mietiskeli vaihtoehtoja ja roikkui koulussa tekemättä mitään. Tuli täysi-ikäiseksi ja päätti hakea aikaistetusti asepalvelukseen. Meni armeijaan ja viihtyy siellä.”

"Toisinaan etsivän rooli on nuoren elämässä todella merkittävä tukiverkoston puuttuessa. Etsivä saattaa olla ainoa henkilö joka auttaa nuorta vaikeissa tilanteissa ja nuori tulee asiansa kanssa kuulluksi. Taustalla saattaa olla nuoren huono kokemus siitä ettei hän ole kokenut tulleensa kuulluksi tai aidosti kohdatuksi apua hakiessaan.

Nuori jolla on hyvä ja aidosti tukeva tukiverkosto pääsee huomattavasti helpommin elämässään eteenpäin ja kiinnittyy palveluihin paremmin."

”Nuori oli jämähtänyt armeijan jälkeen kotiin vuodeksi. Hänellä ei ollut ammatillista koulutusta ja aikaisemmat koulut olivat keskeytyneet. Hän ei vastannut puheluihin eikä halunnut sopia tapaamisia. Äidin kanssa sovittiin yhteisiä tapaamisia kotiin niin että pääsin nuorta moikkaamaan. Meni muutama kuukausi niin että istuin aika hiljaa vieressä ja katsoin kun hän pelasi. Kehuin hänen pelitaitoja koska olin pelannut samaa peliä. Erään kerran pyysin pajaohjaajaa mukaan kotikäynnille ja saimme houkuteltua nuoren pajalle. Nyt nuori käynyt säännöllisesti pajalla useamman kuukauden ja ulkoinen olemus on paljon valoisampi.”

"Yhden nuoren polku etsivässä nuorisotyössä on ollut tällainen:

Pajahaastattelu jossa todettiin ettei paja ole ajankohtainen --> ohjautuminen etsivään nuorisotyöhön --> asioiden hoitoa yksilötyönä sekä etsivän nuorisotyön pienryhmätoimintaa ja myöhemmin myös Nuotta-leiri--> Pienryhmätoiminnan kautta nuori ohjautui liikuntaneuvontaan liikuntapalveluille ja sai liikuntapassin itsenäisen harrastamisen tueksi. --> Nuorille ja työntekijöille järjestettiin Nuoret kohti työtä -hankkeen info johon etsivä kutsui nuoren ja tämä kiinnostui palvelusta ja hänet ohjattiin heti tapaamisessa siihen --> hankkeen kautta nuori sai pitkään haaveilemansa opiskelupaikan toiselta paikkakunnalta --> hoidimme yhdessä opiskeluun ja muuttoon liittyviä asioita ja tapasimme yhdessä uuden paikkakunnan etsivän nuorisotyöntekijän --> nuori muuttaa ensi viikolla uudelle paikkakunnalle ja seuraamme vielä tilanteen kehittymistä.

Nuorten polut ovat siis usein hyvin moninaisia ja sisältävät paljon eri toimenpiteitä. Toki myös ""lyhyempiä keissejä"" löytyy."

"Kaikkien nuorten kanssa jotka on saatu jollakin tavalla mukaan toimintaan on koettu onnistumistilanteita. Esim. erittäin väkivaltaisen nuoren luottamuksen herättäminen ja yhteiseen toimintaan mukaan saaminen.

Usein nuoret kokevat jäävänsä yksin esim. odottaessaan palveluihin pääsyä. Tällöin etsivän mukana kulkeminen auttaa nuorta pysymään "paremmassa kunnossa"."

"Pitää vetää subua 4kk että pääsee lääkärille ja huumekatkolle. Tuona aikana ei luonnollisesti kykene opiskelemaan töihin tai noudattamaan muutakaan arjen normaalia toimintaa. Nuori joka otti itse yhteyttä serkkunsa rohkaisemana (serkku oli aiemmin asiakas) avautui kotielämästään jossa vanhempien päihdeongelma ahdisti nuorta. Nuori oireili monin tavoin mm. ennen tärkeä koulunkäynti oli alkanut kärsimään. Nuori (alaikäinen) hyväksyi että teen lastensuojeluilmoituksen jonka seurauksena nuori pääsi muuttamaan lähisukulaisen luo. Nuori pääsi opiskelemaan haluamaansa alaa ja on nyt aivan eri henkilö jonka liki vuotta aiemmin tapasin. Hän haluaa vieläkin pitää yhteyttä lähettää opintojen etenemisestä tietoja soittaa tai piipahtaa joulukahville. On kiittänyt minua monta kertaa kun tulin "väliin" ja hän sai apua ennen kuin elämä lähtisi väärille raiteille."

”Nuori noin 25-vuotias on tehnyt töitä tähän ikään asti jolloin tullut burn out. Ottanut itse yhteyttä etsivään koska ei tiedä mitä tehdä kun ei ole ollut työttömänä koskaan. On myös psyykkisiä ongelmia jotka tiedostaa ja joihin tarvitsee psykiatria. Haettu yhdessä työttömäksi työnhakijaksi ja sovittu miten jatketaan. Nuori saanut ajan paikalliselle psykiatrille vasta kuukauden päähän. Hän ei ole tähän tyytynyt vaan hakeutunut yksityiselle josta saanut apua. Pidetty nuoreen yhteyttä vielä muutaman kuukauden jolloin hän itse todennut olevansa taas töissä ja asiat olleet hyvin.”

5. LÄHTEET

Honkonen Tiina (2016). Työnohjauksen mahdollisuudet nuorisotyössä. Nuorisotyö-lehti 3/2016.

Nuorisolaki 1285/2016. Annettu Helsingissä 21.12.2016. Saatavilla sähköisesti osoitteessa

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2019). Valtakunnallinen etsivän nuoristyön kysely 2018.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö (2019). Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat (NEET) nuoret, katsaus tilanteeseen ja toimenpiteisiin. 19.2.2019.

Valtioneuvoston kanslia (2015). Ratkaisujen Suomi. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma

29.5.2015. Hallituksen julkaisusarja 10/2015.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Oulu

2021